

GUY DE MAUPASSANT
ÖSSZES VERSEI

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

TARTALOM

A PARASZT VÉNUSZ.
LÁNGOLÓ NAP ALATT.
A SZERELEM HALOTTJAI.
SZERELMI POSTA.
A FAL.
VÁGYAK.
AZ UTOLSÓ KALAND.
KÜLÖNÖS HÓDÍTÁS.
A SZERELEM VÉGE.
SZÁMVETÉS.
HAVAS ÉJ.
COLOMBUS.
RETTEGÉS.
ÁMOR, A MADARÁSZ.
A NAGYAPÓ.
SÉTA.
A VADLUDAK.
KÉT ÚR AZ UTCÁN.
A HOLDSUGÁR DALA
RÉGI REGE.

A PARASZT VÉNUSZ.

Az örök istenek!.... Élnek ma is még,
Mint egykor az antik Itáliába,
De nem térdelnek már elébük ismét,
Meghalnak s a tömeg feled, - hiába.
Születnek még, hatalmuk felbuzog
S győznek, habár a népbe hit se pezsdl,
Még héroszok lelkeznek Herkulestül
És jönnek a vén földre Vénuszok.

I.

Egy nyári, fullasztó napon a parton
Jött egy halász - a hátán nagy kosár -
És ott, hol a tenger lágy hab-vonalt von,
Hallotta, hogy valaki sírdogál.
Egy kis leány volt szüzi pőreségben
A keserű hullámon ringatózva;
Sirt, sirt s alighogy megszülhette éppen
A tenger s a fvénynek tiszta csókja.

Majd megtörölte, a kosárba tette,
Hálóba dugta és örült felette;
És ingó hátán, mint ladikba, csínján
Elszenderült szeliden a kicsiny lány.
Ment s már csupán árnypontja reszketett,
Fölé feszült az égbolt tűzben égve;
S egymásba forrt a parton könnyű lépte,
Mint olvasón a szoros gyöngyszemek.

Szerette a lánykát mindenki ottan;
S bezzeg fürödtek ölelésbe csókban
Az élettől rózsálló tagjai,
Gödrös haskója, apró, pőre karja.
És a kezét vigan nyujtotta ki
Vak örömében szüntelen kacagva.
Hogy jární kezd már a kapuk alatt,
Csak rakja apró lábait s halad, fut,
Mig teste rezgett imbolyogva rajtuk
S hívták a nők és mind elészaladt.
Majd rongyán, amit ráhányt a szegény sor,
A lába felvillant buk fencezéskor,
Itt az ajkáig érő fübe csap szét,
A nagy sikon bohó lepkéket űz
S csókéhes arca színes, büszke tűz,
Mint a virág, mit ellep a rovarnép.
S mikor elébe nagy fiúk vetődtek
Künn a mezőn, fejétől a bokáig
Csókolták esztelen s olyan sokáig,

Akárcsak a nagy, húsos vállu nőket.
Vén térdein hintázta őt az agg,
Sovány kezükbe reszketett csipője,
A régi mult emléke szállt belőle
S haján remegett a hervadt ajak.

Aztán, mikor az úton bolyongott,
Nyomába vont egy nagy fiú-csoportot,
Melynek nem izlett már az iskola.
Kicsinye, nagyja ugrik hogyha int
S reggeltől estig - ő sem ostoba -
Szerelmeseit csábitgatta mind,
Ők meg hizelgtek néki; éjjelenként
Sok harcias rablókalandra ment szét,
Gyümölcsöket oroz ez, falra mászik,
Doronggal, ebbel, őrral küzd a másik,
Ez sárga-rigót, fűrt, réti tücsköt
Fogott neki és hadonászva küzdött
A zöld pagonyban az ág tetején.

A többi véle a csermelyre mén.
S ő szedte videren a fürge rákot,
Hálót feszítve póré lábbal állott,
S nézték, hogyan remeg a viz-fodorba
Lágy, gyenge lábikrája elmosódva.
S hogy visszatértek este a síkokról
A nagy mezőbe meg-megálltak olykor,
Köréje gyűltek s reszketeg ölelték,
Tépték a csókját és ették a lelkét;
S ő komolyan, büszkén - nem félve-sirva
Nyújtotta ajkát égő csókjaikra.

II.

Nőtt, szépült s mindenkit hódítva vonzott,
Testéből áradt az érettgyümölcs-szag.
Rőt fűrtje szökölt. A tüzes, vörös nap
Díszül hintett reája barna bronzot.
S a gyenge szeplő is illett neki
Bezárt derékján gerjedt keblei
Dagadva forrtak vad szerelmi tűzbe.
Ruhája mintegy öntve volt reája,
S termetje bájos volt és karcsu, büszke.
Gyöngysor-fogát mutatta rózsaszája;
S szemén mosolygott egy mély, tiszta kék fény.
Halálosan szerették a vidékén,
És messziről futottak már elébe.
Kacagva jött, érezve vágyukat,
Majd csendbe ment s szoknyáinak szelére
Átjárta őket egy vad tűz-fuvat.
Versenyre szólított gőgös kegye;

S oly egyszerű, igaz a mozdulatja,
Mindig nemesség, báj ragyog alatta,
Bár köznapi munkáit is tegye.

És azt beszéltek róla, hogy övé mind,
Kit bársonyujja, egyszer is, megérint.

Télen, hogy a fagy minden házat átjár
S fázunk a vastag paplanok alatt
S hó torlaszolja el az utakat,
Árny-foltok ingtak éjjel ablakánál,
Oldalgott a sápadt sikon a sok
Váró kamasz, akár a farkasok.

S világos nyárba, hogy megért a búza,
Barnult kaszás gyült nagy csoportba lent,
Szél verte a virágos, tiszta lent
S hullámozott, morajlott zengve-zúgva,
A szárazakat kévébe ő kötötte.
A sárga ég tüzelt vadul fölötte
S forrt a sikon a gyilkoló meleg,
Szótlán lihegtek a bús emberek.
Széles kaszájuk a vetésbe vágott
S bezengte a nagy, tikkadt pusztaságot,
Piros szoknyába volt, dagadt a melle,
S nagy ingiben nem égett e gyereknyak,
Habár a nap kohó-tüzét lehellte
S a földön a fű, a virág lehervadt.

Fürgén szökelt a rét finom mezén át
És vitte vállán a búzát, a szénát,
A férfiak tolongtak, hogyha látták.
A testüket a vágy égette, szúrta
És szomjasan szürcsölgették magukba
Tagjának édes, részeg illatárját,
E rózsatest szerelmes illatát!
S hogy egyszer véget ért az aratás-nap,
Arany biborba hullt a Nap alább,
Egyik arató néki ment a másnak
S mint két nagy árnyék, a bús szürkületben
Véres kaszákkal vívtak érte ketten.

Leszállt az árny a síkra szemfedőkép.
Friss harmatot izzadt ki a mezőség.
Az alkony is kihamvadt s csak kelet
Égette lámpását a táj felett.
Elhalt a távol, kúsza lárma végkép:
A nyáj-kolomp meg az eb-kaffogás,
Csend szállt a földre, altató, csodás,
S fénylett a csillagoktól a sötétség.

Aztán az erdei ösvényre ment ő,
S bolondosan fut itt, ujjongva táncol,
Heves, tüzes tömjént bocsát az erdő,
Az úti fákra feltekint néhányszor
A tűz-poros ég szikráin merengve.
Fölötte leng az ég kék, szüzi csendje,
Halk, lágy gyönyör, az éj cirógatása,
A langyos árnyék, a finom, buja,
Mely a szívet árnyas szövetbe ássa,
S elfogja a magány zavart buja. -
De szárnyazaj kel, szökés, majd nyomban új hang,
Halk és süket nesz, amint bágyatag
Szökik a moh zöld bársonyán a vad
És a bozótban a nesz félve surrant.
Csapkodta szárnyát a sötét madárraj.

Leült s a testén átszállt bűvös árral
Tetőtől-talpig egy csodás merevség,
Hogy tépje le ruháját s ifju testét
Fürdesse meg az illatos fű-árba
S a légbe szálló csókot várta, várta.
Olykor remegve meg-megborzadott,
Bőréen, velőjén a tűz gyújtva forrott
S a bokrokon tűz-szárnyu rovarok
Ragyogtak, mint tüzes csillag-csoportok.

De nyomban egy test csap rá, félve szétnéz,
Két tűz-ajak tapadt rá az övére
S az ágyszerű gyepen bomolt övére
Forr görcsösen, bőszen szorítva két kéz.
Majd egy más férfi jött, reárivallt
S levágta a győzöt, mint egy bivalyt.
Másik reátérdelt s úgy fogta át
Szorítva hörgő, sípoló nyakát.
Ingott ez, arcát a dühös ököl
Véresre verte. - A sötét sűrűből
A férfiak nyüzsgő csapatja tünt föl. -
S míg a tusára éji árny ömöl,
Küzdöttek égő tűzbe, mint a him
Hogy bög a gím magányos sikjain.
Bősz düh üvöltött, harci láрма hörgött,
Roppant az ín, vér bugyogott a mellből,
Nagy vasdorongként vertek szét az öklök.
Ő ülve nézte ezt egy vén fa mellől,
Nagy büszkeség szállt szemgolyóiból
És leste onnan, hogy ki győz s mikor.
S aztán felérohant a legerősebb,
Az arca csupa vér volt és merő seb;
S a vén fa árnyán a gyepágyba háltak,
Szeretve egymást, mint két nagy vadállat!

III.

Hogy a faluban néha nagy tűz üt ki,
A szikra-magból látjuk szétterülni
S távolban is leszáll tűz-színű fátyla;
Lobog a szomszéd ház, mint szörnyű fáklya
S lángol az ég. - A férfiak szívét,
Testét ilyen örült tűz marta föl,
Egyikről másra terjedt - s lángja öl -
Majdnemhogy égett az egész vidék.
Az erdei uton, a szirtölön,
Hová úgy hívta a tilos öröm,
Még nyoma is oly szép, oly gyenge s női,
Ha ketten voltak, - küzdtek szeretői.
S ő engedett nekik, sosem szabódott,
Neki a kény nem volt gyönyör, de munka,
Nem is örült szegény, de meg nem unta
S végzet gyanánt fogadta el a csókot.
S aki csókolta szájával, szemével
Lágy teste rejtek-ösvénykeit éjjel,
Szakítva a mámor örök gyümölcsét:
Az ágyékába nyíló buja fönség
Szívébe nyilalt s meghódolt remegve.
S rázó-hidegként rázta a szerelme,
Vérszomjasan, szünetlenül kutatta
S örült, tüzes szókat nyögött az ajka.

IV.

Az állatok is égtek érte titkon.
S csókolta őket lányos szerelemmel;
Mellette mind vidor tűzben szökelt fel.
Hozzálapultak, hogy rajtuk simitson;
Kövezték a kutyák, nyalták a lábát;
Virgonc csikók nyerítettek, ha látták,
Bivaly örült, minthogyha jött üsző,
Kakas csapkodta szárnyát vér-üző
Cselére s a bakok meg szarv-csatára
Keltek s tusáztak faun-lábakra állva.
Zúgó darázsraj, sárga méhike
Szelideden szállt rózsás bőrre.
Neki dalolt a fákon a madárhad
S gyakran madárszárny csattogott megette,
Midőn a szárnyast keblein etette.

Szerelmesek lettek belé a nyájak
És a komoly, bús, görbeszarvu kos
Nem hallja pásztorát, nyomán futos
S kövezték a juhok, bégetve halkan,
Friss lépteit iparkodó csapatban.

V.

És csendes este elszökött gyakorta
S fürödni ment a hús tenger-habokba.
Sütött a hold, szólt a lágyhangu ár.
Futott; a szöke, végtelen fővényen
A messzeségbe, nem volt semmi lény sem,
Árnyát ingatta csak a holdsugár.
Csomóba rakta ruháit s leszökve,
Ezüst lábát locsolva meztelen ment.

Sápadtan ingtak a habok előtte
S kitárva karját a dagályba lebbent.
Csillogva, boldogan kikelt az árból
És lefeküdt a földre, a fővény
Majd eltemette testét lágy ölén
S hogy ment, a nyoma, ez a lebke fátyol,
Még ott maradt a homok gyenge tükrén,
Mint egy nagy bronzszobornak lenyomatja,
Mely partra hullt s nyomát a földbe' hagyta.
S az ég e Szépség-szobrot nézte tündén
Arany szemével. - Majd egy víg habocska
Elérte és a lágy gödört lemosta!

VI.

Ő volt ama örök, tökéletes lény,
Ki újra visszahozta azt a fajt,
Mely feltűnik az idők végtelenjén,
Királyi bájjal hódolatra hajt
S szent titka mindig andalítva hat rád.
Szerették, mint Phrynét és Cleopatrát;
S pazar szerelmét lányos, tiszta szíve
Ontotta bőven mindent felderítve.
Csak egy embert gyűlölt, egy vén, hamis
Gonosz juhászt, kinek a farkas is
Hizelkedett...

Cigányasszony tevé ki
Az árokölbe még mint csecsemőt.
Egy pásztor ott rálelt, nevelte őt
S csak bánatot hagyott örökbe néki.
Gyűlölte mind, mivel azt hitte boldog.
Azt mondták, társai manók, koboldok.
S nőtt a fiú árván, örömtelen,
Kecskét, libát őrzött a réteken.
Egész nap ott járt a dombokba távol,
Szi-szó szapult, szél veré örökkön.
Hogy elaludt, paplanja lett a ködmön
S ilyenkor álmodott szegény az ágyról;
Aztán hogy a táj napsugárba fürdött
S fukar falatját falta künn az árva,

Bámulta mint gomolyganak a kürtők
Távol tanyán, meleg levesre várva.

Vénült. - S a borzalom nyomába lépett,
Estente elmesélték tetteit;
S a suttogott, titokzatos meséket
Az asszonyok hallgatták reggelig;
Azt mondták róla, a sorsnak parancsol,
A pusztulást csak ő idézi föl
És olvas az ég lángbetűiből,
Jövőt jósol a fényes boltozatról.
A sátorát mindennap újra máshol
Ütötte föl, az embertől futott;
A szélbe titkos szót kavart utóbb,
S rá síri hang felelt a szélzugásból.
S az volt varázsa legnagyobbika,
Hogy megszédült tőle a bika.

- És mást beszéltek róla azután.
Találkozott vele egy ifju lány
S láttára egy sötét vágy elragadta.
Hozzá se szólt; de a vad láz miatt
Éjjel zokogva, félve felriadt;
S hallotta, mint kér lázas, gyenge hangja.
Hiába küzdött, sírt, sírt, el sem alván,
S bár rémteli s ködös volt a sötét,
Hozzája ment és véle hált a szalmán!
És így itatta sáros ösztönét
Az ifju, szép lányokkal minden éjen
És nem pirult ellenkedő szemérem,
Szép, szüzi mellét mind, mind neki adta,
Bár csúnya és vén volt az istenadta.

A homlokát, ajkát szőr-pihe fődte,
Sörényszerű volt hófehér szemöldje,
S testén a szőr burjánzott kuszán,
Mint a gyapjúpamacs a vén subán!
Bicegve járt a nagy hegyomladékon,
Hogy árny terült a síkok lomha hátán,
Mint egy balos, sántító, furcsa démon.

Ez a paraszt és bujalelkű sátán
Egy elhagyott dombnak tövébe ment,
Hol a magyal bontott arany lepelt,
Ápril virult s meglátta azt a lányt,
Kit a falu imádott egyaránt. -
Mint napszurás, átdöfte őt a vágy ott
És fogvacogva már utána vágyott.
Tekintetük vadul kereszteződtek,
Mint hogyha két boszús Isten csatáz!
A férfi várt, mint az ijedt vadász,
Ki párducot talált, nem gyenge őzet!

A lányka ment. - S fűrtjének szőke terhe
Virágozott a szagos, méla lejtőn
A sápadó magyal közé keverve.
Ismerte a lány s félt kétségbeejtőn,
Utálta lelkéből, szívébe' kin dült,
Tartott varázsától s futásnak indult.

Estig bolyongott; s jött az éjszaka
S most borzadt meg az árnytól először.
Vak éj kukueskált a fákról, mezőkről.
S hogy egy sötét uton haladt maga,
A sűrű tölgyek közt, azt hitte párszor,
Hogy rámered némán a csúnya pásztor.
Majd futni kezdett böszén, esztelen
S nem látta vad lázától ezalatt,
Hogy, amitől oly céltalan szaladt,
Egy holt fa volt csupán a réteken.

Nap, hó mult. S lelke sorvadott ezentúl,
Akár a szárnyain sebzett madár,
Lehúzta földre a nagy félelem-súly.
Kilépni sem mert a kapúba már.
Ha a mezőre ment ki néha félve,
Jól tudta, látja a Vént s ráhunyorogtat
Ravasz, gonosz szemével mondva: „Holnap”
S mintegy tüzes vasat nyom a sebére.

S így akaratja teljesen legörnyedt,
A szíve félelemtől összezsibbadt,
Érezte, meg kell hajlani a kinnak
S feltette, enged a torzarcu Szörnynek.
S keresni indult őt egy téli éjen.

Nagy hó takarta a talajt fehéren
S meredt, fagyos fényben rezgett a sík.
Zord, messze tájról hűs szél fújdogált,
Megrázva az erdős, sötét homályt
S a fáknak égbe nyúló ágait.
A piszkos égen, mint bús fényszalag,
Arcát a hold alig mutatta csak
És a szurós fagy lehatott a köig.

Lomhán, fagyos lábakkal ment csak ő itt,
Érezte, a juhász előkerül
S fekete pontként ingott egyedül.
S im, gyökeret vert lába reszketőn:
Két szörnyű állat jött a hómezőn;
Játékuk örült-vig futásba átfolyt
S bukfencük torzította csak az árnyfolt.
Az éjbe jöttek kóboran suhanván
S bolond örömbé, borzadásra keltő
Vágygyal repültek már a látkör alján.
A pásztor ebje: az volt mind a kettő!

Fújtak soványan, vad szemük parázsolt
S e szem kuszált fejükben oly csodás volt,
Kaffogva mindkettő a lány elé nyúlt
S hideg foguk mutatgatták vigyorgva.
Mint a lovagkorban két hős Hübérúrt
Lánynézni küldött Herczegük gyakorta
S körülövedzték a Kedvest, amint jött:
Igy vitte őt e két szerelmi hirnök.
Egy dombon áll s lesett reá az Undok,
Mefogta s ment, elérték már a kunyhót,
Ajtója nyitva volt, ott lökte be
S levetköztette már előbb szeme.
A teste reszketett, egész leverte
A várva-várt boldogság szörnyű terhe,
A lányra nézett s lihegett, akár
A megszorult zsákmányt üző agár.

De, hogy csókolni kezdte s sárga bőre
Hozzátapadt, mint egy nyálas csiga
S a nyáj illatja áradott belőle:
A jégcsóktól megreszketett ina.
Majd felkarolta a lágyizmu testet,
Mit lázba csókolt már előtte annyi,
- Mindenki vágyott érte élni-halni -
S e lány, szívébe, bár vénségbe tespedt,
Kegyetlenül fájó féltést lopott
S boszút kiáltott, szörnyűt, lángolót!

Küzdött a lány, leroskadt a sovány agg,
Aztán felülkerült, vadul csatáztak
És verte ökle, hogy engedjen ő,
Sírását a nehéz hó-szemfedő
Lefogta, mint a meggyilkolt jaját.
Majd egy vonítás járta be a síkot,
A két eb hosszan, búsan felsívított
S gerincük borzalom futotta át.

Harctól dübörgött benn a szűk odú:
Test-buffogás, kétségbeesett csata
Hangzott ki s reszketett a ház fala,
Majd nősírás bűgött, halk s szomorú!
Zaj kelt, elállt s nem mozdult semmi más,
Aztán egy elfutó segélyhívás
Elhalt a hóba!

- A bús sárga nap
A szürke égről csúszott csendbe bukva.
A szél hörögve, fagyalón szaladt,
Fázott a dértől a korcs, összedult fa
S megölte a fagy. Tombolt a halál ott.
Egyszerre eltűnt a felhő s az égbolt
Mosolygva záporzott rózsás világot,

Az égre biborszenny fröccsent, a vér folyt
S fénytől piroslott a hópusztaság,
A pásztorkunyhó, domb s a puszta ág
Égett a gyilkos, lángoló pirosság!

- S ekkor kijött a juhász félve, halkal. -
Piros volt, bíborabb, miként a hajnal!
S hogy az eget a sugarak lemosták
S a tiszta napban a táj megfehérült,
Zord, barna képén mégis szörnyű vér ült,
Minthogyha arcát vérnél rémitőbb
Bíborba mosta volna, hogy kijött,
A földre hajlott, egy marék havat vett
És vérező lyukat vájt ujja most ki,
S ahogy letérdelt az arcát lemosni,
A tajtékos patak vérszínű hab lett.
Őrjöngve nézte. - S ment, mint a bolond.

Lejön a dombról, szerteszét bolyong,
Sűrűbe tör, az ág-bog kúsza, borzas
És kuncsorog, mint űzött kósza ordas.
Megáll. - És tág szemébe sanda tűzzel
Kutatja, hol van a távolba tűzhely;
Aztán markába csendbe havat old,
Hogy végleg elenyésszen ama folt!
Tovább megy. - Rémület kel a szívében,
Hogy majd halálig bolyg így álmodón
S fehér lesz a föld s szürke lesz az ég fenn! -
Figyel. - Harangszót küld egy kis torony,
Vágtatva a faluba menekül
És a kapukban a beszélgetőknek
Fülébe szól: - „Meghalt.” S fut egyedül.

A távoli sötét tanyán bezörget
- „Megöltem a lányt, jöjjetek hamar!”
Száll, száll a hír és kába zajt kavar,
A szomszéd község tudja. Mindegyik
Elhagyja házát, futva követik,
De ő nem áll meg, esztelen tovább fut:
Lohol. - Nyomán egész csapat szalad
A hómezőn, mint egy sötét szalag.
S minden vidéken csak nő még a számuk;
A domb felé futnak csoportosan
S elől lihegve a juhász rohan!

Mindenki tudja, hogy ki a leánya.
Firtatni senki sem meri a gyilkost
S mért tette. Érezik, sejtik csodálva,
Hogy itt a titkos Végzet működik most.

- Ő volt a Szépség, a Rútság a másik;
Az egyik elbukott. Két büszke Isten
Nem fér meg. Két Bálvány egyszerre nincsen

S nem adják egüket, vívnak rogyásig.
S a Csúf sosem szenvedheti a Szépet.

A dombtetőn már a kunyhóhoz értek.
Ő mert bemenni csak, a többiek nem;
Kihozta a lányt halványan, meredten
S a földre dobta pőrén durva marka,
Minthogyha szólna: - „Im vegyétek ezt!”
Aztán bement, feltolta a reteszt
S a szerelem és a véres düh marta.

Feküdt a hulla a hó-omladékon
S nem volt vakító bőrén semmi vérnyom;
Mivel a két eb, húséges hívója,
Gyöngéd merészséggel lenyalta róla.
Aludni látszott. Túlvilági szépség
Fénylett az arcán, mint bűvös titok,
A vén juhász még benne hagyta kését,
Mely a két mell közt vér-utat nyitott.
Aranyfoltként feküdt e szép alak
A szűz havon. - Nem egy magánkivül
Bámulta, mint a szentet, hallgatag!
Fény csillogott dús hajgyűrűiről
S szikrát dobált, mint üstökös uszálya,
Vagy, mint a hajló nap, ha éjbe vesz be;
Finom fejét sugárgyűrű övezte
És isteni dicsfényt vetett reája!

De a falu jámbor, öreg parasztja
Magáról a bivalybőrt leszakasztva,
Befödte, hogy ne legyen teste póré.
Megácsolták a Szentmihály-lovát,
Felgyűrűközt fiúk vitték tovább
S hús reszkető karon ingott előre.

A néma nép meg szótlanul kíséri;
Sápadt, fehér mezőkön át oson,
Mint nagy kigyó kuszik a szoroson,
Aztán a pusztaság megint a régi.

A pásztor az ajtót magára húzza,
De nyomba fojtogatja a magány.
Azt érzi, a világ kihalt talán.
Kijő s előtte a hófödte puszta!...
Remegve áll. - Fél a szobában ő,
Két jó kutyáját hívja és füttyöl.

Nem jönnek, a csodálkozása nő,
Hogy nem ugornak ki a sűrüből...
- Kiált. - A hó esik tompán, puhán,
Aztán sikoltoz és őrjöngve bög fel.

Kutyái ott hagyták s a lány után
Sietve mentek a halottvivőkkel.

LÁNGOLÓ NAP ALATT.

Junius volt. Tüzes, lángfényes ünnep.
Lármázva harsogott a kandi nép.
Ujjongtam én is, nem tudom miért
S agyam zavart lármától részegült meg,
Felkorbácsolta a nap véretem,
Velőmbé tűz gyult perzselő sugárán,
Szívembe ősvágy habja pezsegett,
Mitől Édent vesztett egykor Ádám.
Egy nő közelgett és reám tekintett.
Babonás fény volt e parázstekintet
S rablelkem itta a sötét tüzet;
És elfogott valami örület,
Hogy rávetem magam szerelmesen,
Szívom az ajkát s a karomba zárom.
Vér-felleg ülte meg borult szemem
S nem tudtam e vad csók: való-e álom?
Legyűrtem őt ölelve és tiporva,
Majd felragadtam hirtelen karomba,
Elrugtam a földet, tovább suhantunk,
Szálltunk a szikrás, égő tüzkörökben
S hogy összeforrt a testünk és az ajkunk
A nap piros tűz-kráterébe törtem
Öleltem őt s némán meredve rám
Görcsös karomba meghalt a leány...

A SZERELEM HALOTTJAI.

I.

Égőn parázslott a nekipirult nap;
Álmos kacsák aludtak az iszapban,
Dohogva izzott a lég, mint a katlan
S a sok lesült fa majdnem lángra gyulladt.
Egy ócska csónak oldalán feküdtem,
A nők az ingüket mosták körültem.
Szennyes viz, színes szappanhab futott,
És csillogott sokáig nyomuk ott.
Már szundikálni kezdtem csendben én,
Hogy a szikár melegbe, déli fényben
Egy ringó léptű lányka jött elébem,
Nagy ingcsomóval imbolygó fején
S két kicsi karja támogatta terhét.
Széles csipők, karcsu darázs-derék,
Akár a márvány-Vénusz, oly derék.
S csak a csipője ringott lágyan, egykép.
Követtem őt, a szűk bürüre hágtam,
Bement a házba, ott voltam nyomában.

Helyére állt. Terhét könnyen belökte
Lágy mozdulattal egy vizes csöbörbe.
Oly egyszerű s szabad volt rajta minden;
Feszés szoknyáján és a vékony ingen,
Ahogy mozgatta karjait, csipőjét,
Mint halovány árny, szépen átszűrődék
A gömbölyű két comb, a rózsza-emplő.
Mosott serényen; majd, hogy elpihent ő,
Kitárta karját s kéjes teste lenn
Kinyult rugalmasan és édesen...
Deszkát recsegtetett a lángoló nap,
Sóhajtvá szétnyilott a szomju csónak.
A nők lihegtek; ingöknek szövétjét
Kiverte lassan a könnyű verejték.

Mellén a láz vér-foltja megjelent,
Reám tekintett biztatgatva, tűzzel,
Ledobta ingét s a két gömbölyű mell
- A kettős bimbó megmeredve fent -
Keményen és szilárdul kibukott.
S hogy röpködött az ingen a sulyok,
Két melle vérpiros rózsája éledt
Szító tűzén a vészes szenvedélynek.
A sóhaja meg vad volt és mohó,
S úgy fujt reám, mint perzselő kohó.
Minden csapása ráhullt a szívemre!
Sulykolta ingét, gunyosan nevetve;
Pár harmatcsöpp rezgett a tiszta mellén

Vad csókra híva - én felé szöktem.
Megszánt, mert látta lázba reszketek
S ő szólitott meg nyomban engemet.
Beszélt, de nem hallottam mégse hangját,
Viharba halt el, néztem őt merően,
Elveszve a nyitott ruhaerdőkben
Sejtettem a többit s kinzott a vad láng.
Aztán, hogy elment azt susogta nékem;
Hogy este jőjtek el, kinn vár a réten.

Eltűnt s azt hittem vissza sohse jön;
Elszállt akár a harmat a mezőn!
De boldog voltam, mert szivembe mámor
Dalolt derűs, részeg, piros szavakkal
S nem féltem a sötétlő éjszakától,
Mert énnekem akkor derült a hajnal.

II.

Ő várt reám, ő volt először ottan.
Hozzáfutottam nyomba térdre rogytam,
Megsimogattam termetét puhán,
De ő elillant sírva, reszketőn
A holdsugárba csillogó mezőn
S nyomába akkor érhettem csupán,
Hogy megbotolt kis lába a csalítban.
Ekkor átfogtam gömbölyű csipőit,
S a lombos, árnyas, hús tópartra hívtam.
Sápadtan nézett a szemembe ő itt,
Ki még előbb kihívó volt s merő
S vérembe zajgott a tüzes erő
S szítt e lányos, könnyes izgalom.
Beszéljete, mi az a tűz vajon,
Mely a szerelmek percén néha megkap?

A hold erősen égett, mint a telt nap,
Lengett a nád, a békák éneke
Már messziről hallatszott, brekeke.
Dalolni kezdett a fürjecske szinte,
Mintegy a kardal kezdetére intve
S felkelt reá a fákon a madár-had
Távol szerelmet vitt a táj fuvalma
Forró lehelletet, csókot fuvalva
S ez lassu borzadással végigáradt
Belőle tűzvészes vágy magja kelt föl,
Párási kedv szállt a meleg szelekből
S gondoltam: „Itt e tágas, lanyha földön
E nyári éjjelen gyengéd fonállal
Hány állatot s embert ölel ma által
Ugyanez a szorongó, édes ösztön”
S magamnak vágytam mind e kéjeket.

Csókoltam ujját és ő reszketett.
Lavendula-szag érezett kezén,
Ingét demutka-illat lepte el,
Melléről mandola-szag szállt felém,
Mint a borostyán, vagy a kecske-tej,
Mit úgy a tőgyről isznak a hegyekbe -
Megleltem ajkát; küzködött remegve.
De hosszú volt csókom, egy végtelenség
Kővé meresztve testemet s a testét.
Fetregve hörgött és tüzet lehelt;
A gyengeségtől kökemény kebelt
Sirás emelte, arca csupa láng volt,
Félig reám nyitott szeme parázsolt
És összeforrtak az érzékek, ajkak.
Aztán a róna pusztaságiból
Rémülve rebbent egy vad kéj-sikoly,
Hogy az alvó madárcák felriadtak.

Egyszerre elnémult a fűj, a béka;
Leszállt az óriási lomha csend
Egy eb ugatott a tanyákba bent
Gyászos panaszszal felvakkantva néha.

Hogy jött a reg, eltűnt mint a kisértet.
Bolyongtam a mezőn öt híva folyton
Testének édes illata kisértett,
Szívembe volt nézése, ez a horgony.
S vittük a hús békóit hallgatag,
Mint két egymáshoz láncolt gályarab.

III.

Öt hónapig öleltem minden éjjel
E lusta kéjes lányt remegve, vágyón
Nem lankadó, viharzó szenvedélylyel
Künn a mezőkön, a zöld nászi ágyon.
S hajnalban, bár mart még az éji emlék
S testünk a csók tüzésétől elalélt,
Mihelyt a sok madárka dalra kélt,
Sirtunk, hogy a sötét éj nem közelg még,
A felkelő napot feledve, máskor
Karomba volt még hajnal pirkadáskor
S a fényes úton mentünk merengve
A kéz a kézbe és a szem szembe
Fény lobogott ki a sövényeken már,
Biborlott a fatörzs, akár a sebszáj,
Fejem paskolta a nap ifju lángja
S nem látva, hogy sugár gyul a mezőn,
Azt hittem e sok fény belőle jön...
Majd mosni ment sietve a leányka

És ekkor is reája vágyakoztam.
Egy vágyam volt csak nézni, nézni hosszan...

És mozdulatlanul, lihegve néztem
Őrült szerelmem börtönébe zárva,
Lágy teste volt szememnek láthatára
S övén összpontosult összes reményem.
Majd odaálltam és mosolyogva vártunk,
Hogy ne figyeljenek reánk a nők,
Reá hajoltam, megragadtam őt
És csókba sistergett egygyé a szájunk...
Sokszor ha távozott, ujjával intett
És felkerestük szőlős völgyeinket,
S tanyát ütöttünk a bokor körül.
És néztük a párzást: négy röpke szárnyal
Itt két szerelmes, részeg lepke szárnyal,
Amott két egybeforrt rovar röpül.
A lány felvette s megcsókolta őket
Nagykomolyan. Gyakran fejünkre szállt már
Egy csőrével szeretkező madárpár.
Nem féltek. Ők is csak szeretni jöttek.

S hogy a találkát vártam künn a parton
Részeg fejemre ráhüsült az alkony
S néztem, hogy a nyárfák alól jön-e,
Ég-e szemén a vágyak gyönyöre
S mint söpri a holdfényes, zöld ködöt
Szoknyája az elalvó fák között:
A bibliai nagy lányt láttam ottan,
Aki az éjbe csendben andalog,
Mig buja, hófehér testét nyugodtan
Kiséri a sugáros angyalok.

IV.

Üres volt a mosóház s néptelen,
Előtte szunnyadt gazdánk csendesen.
Füstölt a föld, mint a fáradt ökör,
Mit a tüzes nap ostora gyötör;
De a szivem, éreztem, jobban ég.
Részeg kacaj csendült s dal-foszladék
És dűnnyögött a légből valami.
Aztán nagynéha hullt egy lomha csepp még
A csónakról, mint gyöngyöző verejték...
Véres parázsként égtek ajkai
Falánk csók szikrázott a pici szájából,
Mint a parázsból a tűzszikra-zápor
És dült a csók, míg nem rogyott le térdünk.
És semmi zaj se kelt, csupán a sáska
Zizegte napfényes dalát minékünk,
Mint tűz az avaros, holt-kérgű sásba.

És néztük egymást mozdulatlanul.
A kéz fehér arcunkat összedulta,
Árnyas szemünk lázgyűrűs volt alul.
Ó a halált öleltük enmagunkba
És életünk folyt szét a kézbe, csókba!

Elhagytuk egymást, bátran elszakadtunk
Esküdve többé nem csókoljuk ajkunk.

Ám, hogy közelgett a találkaóra,
Vad vágy üzött, hogy menjek el magam
A fák alá álmodni zajtalan
Elküldve lelkemet a messze multba,
Heverni a gyöp kéjes pamlagán,
S hogy a tópartra értem ittasulva
Már ottan állt és várt reám a lány.

Ezóta örült láz beteg szerelmünk,
Mely marja húsunk és roncsol mibennünk,
Jön a halál s mi mégis vad gyönyörbe
Keverjük lázadó vérünket össze
Mi nem félünk, ahogy a rettegő fél,
Szemünkbe nem gyúl sanda rémület;
Mi egymásért halunk meg; s a jövőér
Kapunk szerelmet, édes csók-tüzet.
Némák vagyunk. A szó olyan tűnő.
Mi úgy beszélünk, mint a gím s ünő.
Lágy bőre vágyakat csikland belém,
Mitől csipős új kézre kelek én;
S ha szomjas ajkam, az ajkát iszom!
Elhagy a vágy is már s vergődve vérzem
A csók-csatán, a bőszeretkezésben.
A fű megpörzsölődött a sikon,
Ahol feküdtünk s ott marad örökre
A puszta földön testünk lanyha gödre.

Egy reggel a parton, a fák alatt
Majd megtalálják holtra válva kint.
Egy vén csónakba tesznek hallgatag,
De akkor is ölelnek karjaink
És eltemetnek a gaz és fű közt,
Mint a temető szélén a bűnöst.

De hogyha vannak árnyak s visszajárnak
Még eljövünk csendjén az éjszakáknak;
A vén paraszt majd bámul, összereszket
És nézi, egymást mint öleljük által.
Ránk ismer ő s szól hányva a keresztet:
„Jön a halott fiú a holt leánynyal!”

SZERELMI POSTA.

A TUILERIÁK KERTJÉBEN.

Jójj, kis fiu... Anyád, lelkemnek üdve,
Hogy nézze a játékod, e padra ül le.
Sápadt. Csodás fürtselyme fénymezőkül
A csillagokig fellobogva szökül.
Jójj s rózsaajkad engedd szívni hosszan,
Nyújtsd kék szemed, göndör, habos hajad,
Hogy csókjaim fejedre záporozzam;
Majd hogyha Hozzá mégysz te hallgatag
S éjjel nyakát karoddal átfogod
S csókolja a hajad s a homlokod:
Ajkát az ajkaid sebesre süssék!
És fogja el lágy s vad szerelmi szükség
S sikoltsa borzadozva és hebegve
Látván, mi nagy tiprott szívem szerelme,
Mig az én csókom adja néki ajkad:
- „Fiam, fiam, mit érzek én ma rajtad?”

A FAL.

Mind nyitva volt az ablak. A szalon
Tüzes szemekkel izzott, mintha égne;
S táncolt a fény a réten, lombfalon.
A park felelt alant a lágy zenére
S zsongott morajlón a sötétbe távol
A zöld levél s a széna illatától
Langy volt az éj, mint a meleg lehellet,
Megsímogatta a sok női mellet
S a hús szagával elkeverte itt
A lanka és rét lanyha gőzeit,
Majd szétzilálta a lágy gyertyafényt.
Virág-, mező- s haj-illatot szívék föl
Csak néha, - az éj kósza árnyaként -
Jött egy fagyos szél a tűzhímes égről
És csillagillatot hozott nekünk le.

Hallgattak a nők ernyedetten ülve
És nézte harmatos, sötét szemük hön,
Mint duzzadoz vitorlaként a függöny.
S meglepte őket is egy édes álom:
Utazni fönny a csillagóceánon,
Lágy gyengeség, heves szerelmi kényszer,
Szeretni hévvel és beszélni mézzel,
Felfedni álmuk, mit szívők takar.
Dalos, szagos zenét játszott a kar;
Az éj zenés volt, dallamos s fuvalmas,
Távolba bögve várt a szomju szarvas.
De a vidám nők nyomba megijedtek;
Némult a kar, elhaltak a viták;
Mert egy sötét erdő fenyőin át
Kikandikált - a sik egy dombja mellett -
Az óriási hold-gömb, vérben úszván.
Ment, gömbölyűen mászott a tetőre.
Magányosan bolygott az égi pusztán,
Mint egy fehér arc, mely kering előre.

Szétszéledtünk mind az utak körén
S miként az alvó viz, a lágy fővény
A holdsugárt szeliden visszaverte.
Szerelmi álom szállt az emberekre,
Parázsosan tüzeltek a szemek.
Sétáltak a nők, lelkünk kéjbe bágyadt:
Talán a holdsugár igézte meg!
A szél lehellte a bűnt és a vágyat.

Bolyongva járkáltam szilaj örömben,
Hogy egy hegyes kacaj riadt mögöttem.
Ő volt: csodás makacs szerelmesem,
Akit imádtam s jaj! egy percre sem
Hajolt viharzó férfi-hajlamomra

„Karját! S tegyük sétát a parkba” - mondta.
Vig és bolondos volt, a tréfa folyt,
Azt mondta özvegybútól fogy a hold.
„Hosszú az út” szölt „s majdnem elfeledtem
Cipőm finom és új a toilette-em.
Megyek haza!” Megfogtam erre karját,
De ő rohant, akár a szélvihar;
S szoknyái, ingó-lengő fodrival,
A szunnyadó éjt zúgva felkavarták.
Megállt lihegve; mentünk csendbe, némán,
Oly elhagyott volt már a hosszú sétány.

Hangok susogtak a nagy éjbe halkan;
S az árnyba rezgő sejtelmes bokorból
Csók-cuppanás, sóhaj hangzott ki olykor,
Ő felsivített elhaló kacajban!
Rémült szökés, futás vert zajt a csendben;
Magára hagyva pár megcsalt ügyetlen
Káromkodott szívindító panaszszal.
Közel a fán dalolt a csalogány;
Rigó felelt rá a fák távolán.

Egyszerre feltűnt egy fehér, magas fal.
Fehéren állt, mint a mesék fala,
Visszfénye kábitó s kemény vala
És titkos útunk a távolba leste.
„A fény szerelmeseknek üdvös este”
Szökött. „Az éj sötét akár az ében,
Üljünk le a sugárzó fal tövében.”
Leült s nevette, hogy mint mormog ajkam
Még a hold is mosolygott csendbe rajtam!
S valóban azt hittem, szövetkezett ő
A holddal és hogy csúfol mindakettő!
Ültünk a fal vakító fénye mellett;
S nem mertem emlegetni a szerelmet,
De megfogtam kezét lihegve, fulva.
Egy könnyű ívbe görbedt gúnyos ajka
S szaladt, mint a vadász, nyomába csalva.
Ruhája eltűnt a sötétes útba,
Csak néha villant meg kétes fehérje.

A hold halottsárgán süttött feléje
S hogy néztük ezt a tejszinfényű holdat,
Szívünk a párafényben összeolvadt.
Némán, nyugodtan ment az égre feljebb
S testünk vonagló bágyadásba ernyed.

Arcába néztem s vérem habja lázadt.
Görnyedt tagomban éreztem, mi forr,
Az a maró kín, a mi győz, mikor
Forralja bennünk nő a kéjt, a lázat!
Hogy álmodunk s ránk száll az éji csend

És halljuk a halk, biztató „igen”-t,
És az imádott szoknyáit emeljük,
A mig karunkban ég a test, a petyhüdt;
Oly kéj, mit a való s nő lopva ad,
Ha jó a boldog, gyenge pillanat.

Gégém tüzelt; jeges, tüzes roham
Szállt rajtam át és csattogott fogam.
Rabszolga-düh dult lázadó eremben,
Hogy ezt a nőt a földre leteperjem,
Őt, aki csak kacag magába, büszkén
Felgyújtani vágytam szívemnek üszkén.

Élcelt, vidám volt, nem gondolt vele;
Finom ezüst gőz volt lehellete.
Mohón felittam. - Döngött, vert szívem;
Szédültem. - Megragadva sebtiben
Ledobtam. Ő felkelt. Legázolám
S taposva csókoltam bősz örülettel,
Haján, a nedves száján s homlokán.

A nagy, vidám holdgömb pompázva ment fel.

Birkóztam és átfogtam már a lányt
De ellökött küzködve, visszanyomva
Kitört viaskodásunk újra, nyomba,
S ott állt a fal feszült vászon gyanánt,
Mert, - hirtelen megfordultunk riadva
S egy furcsa-érdekes látványt találtunk:
Rárajzolódott a mészfényű falra
Viaskodó és óriási árnyunk.
Amint közelgtek, távolodtak ott
Játszván kacagtató bohózatot,
Az egyik úgy ágált, akár a drótbáb
S mindketten Ámor művét torzították;
És összegombolyodtak furcsa kecsbe',
Biccent fejük és úgy tett, mint a kecske,
Aztán kinyílt a két derék meredten,
Oszlop gyanánt feküdtek mind a ketten.
Majd megjelent haraggal lökdösődve
Négy fekete ingó gigászi kar
S a gyengédség groteszk mozgásával
Elhaltak egy hő, ájuló gyönyörbe.

Vig volt a falkép e helyzethöz itt. -
Ő csak mosolygott. - És hogy' küzködik,
Hogy' tolja el a szomjas ajkakát,
Aki mosolyg? Ily gyenge perc alatt
Nyerhet magának szívet a szerelmes!

A csalogány dalolt a fán. A hold
A falra nézett, mint aki keres, les, -
De ott csupán egy testnek árnya volt.

VÁGYAK.

Sok azt szeretné, hogyha szárnya lenne
S rikoltva tudna szállni, szállni fenn,
Megkapná a fecskét a végtelenbe
S elveszne az ég szürke mélyiben.

Nőkebleket roncsol vadul megannyi,
Rázárva karját, mint egy vaslovag;
A vágya hirtelen orron ragadni
Egy mozdulattal a riadt lovat.

Én mást imádok: a test szűzi húsát,
Az istenek bájára szomjazom,
Hogy testem, ez a lángzó, büszke túlság
Hódítson égve sok-sok századon.

Szeretném, hogy mindenki értem égjen,
Ma ezt ölelni, holnap újra azt,
Leányt szakítani, künn a messze réten,
Ahogy tépjük a gyümölcsöt, tavaszt.

A lány gyümölcsnek íze annyiféle,
Oly sokszerű illatlehellete,
Kezem bolyongva száll a lány fejére,
Most tűzpiros haj, máskor fekete.

Legkedvesebb az utcai találka,
A tűz, mint egy szem a husunkba lop,
A tűnő hódításnak röpke árnya,
A habkönnyű álom, a lopva-csók.

Barnával ébredjete, ha jó a hajnal,
Vaskarja fojtson, vad legyen s pogány,
De este szőke szóljon halk szavakkal
S a hold ezüstje égjen homlokán,

Majd könnyedén, nem sírva és gyülölve
Váljunk s keressünk új szívet hamar.
- Csak próbaképp harapjunk a gyümölcsbe,
A bensejük izetlen és fanyar.

AZ UTOLSÓ KALAND.

I.

Magasfalú, ősrégi palota...
A feljáróján már inog a lépcső
És a kövek résén fű búj ki és nő
S burjánzik az udvarnak zöld moha.
Két tornya van. Hegyes s nagy az egyik.
A légbe karcsul. A másik fejetlen.
A szél fejezte le egy fergetegben;
De a borostyán a tetőzetig
Felnyúl s reáöml, mint a zilált haj;
Míg a toronyban egy nyíláson által
A szél falattörő esőt söpör.
Ott tátong egy mély, óriás gödör.
Egy vén fa törzsét a fal-résbe vájja,
Távolba rémlik a szalon homálya,
Az ablak, mint a szem, tört fényű lett,
Avitt, kopott, hervadt ez épület,
Vén homlokára ráncot ró a gyík,
Porlasztja lábát a rontó salétrom,
Az égre nyomja dult tégláit
S olyan kietlen, mint minden setét rom.

Mély, nagy, sötét park állja el utunkat;
A csendesen kelő napfénybe szunnyad;
S borzadva zúdul föl a lombzaj olykor.
Mint hogyha a hab már csitulva mormol
S a távol árra ráhajol a kék ég.
A fák, kavargó águk összefonván,
Nem engedik át a nap kandi fényét
S örök sötét van a lomb néma dómján,
Megfojtja a bozót a bokrokat;
Egy székesegyház a zöld boltozat;
A légbe ősi sír-szag büze repdes
S az elhagyott hely olyan pusztá, nedves.

De a gyepes lépcső magas fokáról,
Melyet távolba sok falomb határol,
Szolgáktól gyámolítva, két törekvő
Tipegve járó, görnyedett öreg jó.
Vánszorganak a zöld lépcsőn alább,
Csetlik-botlik, haboz a béna láb,
S csak döfködi a botjuk lenn a földet.
Ez agg a férfi - és a nő az ott -
Álluk mozog s a bőrük oly aszott,
Hogy szint nem értjük azt, vajjon mi önthet
Csontjukba ily kedvet, hogy élnek ők.
Pihegtek s a zsöllyékbe rogytak akkor,
Görnyedve reszketett kezök, fejök.

Szemükkel, amit megtört rég az aggkor,
Bambán meredtek le a földre és
Nem gondolkoztak már. Csak reszketés
Mutatta, hogy él még az agg s anyóka.
Igy éltek ők s szokásból csak talán,
Hogy ketten voltak egymás oldalán;
Nem szóltak egymáshoz már több nap óta.

II.

S egyszerre csak tüzes szél száll a síkra.
A fádba pezsdül a nedv, mint a szikra,
Mivel a nap borús ormukra száll.
És nő a hőség, mint kelő dagály;
A réteken aranyhimzésű lepke
Táncol, lebeg, a kelyheket belepve.
A zümmögő mező távolba nyúlik
És folytonos zaj száll a légbe itt fel,
A mély gyeplőn sok tücsök ciripel,
Rekedt dallal bezúgva mély odút.

Az életláz pezsegve, égve forr.
A vén kastély az izzó fénybe halvány
S akár szerelmök ébredésekor,
Egy kómosoly dereng mogorva ajkán.

Lassan feléledez a két öreg;
Szemük hunyorgat; korhadt testöket
A tűzfürdőnek álmosan teszik ki,
A hűlt tüdőnek jó a lángot inni;
A szellemök zavart s mintegy ocsúdva,
Bámulnak a zajgó zsongáson újra.
Mennek - kezük a botba megfogódzék -
A férfi megfordul s ránézve egyszer
Az agg anyóra, szól: „A nap nagyon szép.”
A nénit majd elnyomta már a szender,
Felretten, a látókört nézi fönt
S szól: „Visszatért a régi szép időnk.”
Halkan mekeg eltompult kecske-hangjuk,
Ajkukra a láztól egy ráncvonal fut,
Már tántorognak a fák friss szagától,
Mely rájuk részegítően borult
S fejükbe száll, mint a bortól a mámor,
És kedvesen himbál agg homlokuk,
A mult fuvalmát mindkettő megérzi.
Egyszerre síró hangon szól a férfi:
„Egész ilyen nap volt, emlékezel te?
Első találkozásunkkor a kertbe.”
Hallgattak; ám repült bús, méla lelkek,
A távol ifjukorba szálltanak,
Mint a hajó is amaz útra csap
A messze tenger árján, amelyen jött.

Folytatja: „A mult vissza sohse jő, hadd.
De, látod, a park mélyin, ott - a kőpad?”
A nő felugrott, mint a jól talált vad.
„Nézzük meg!” - mondja. Torkukban tűz árad
S már felkel a pár és remegve hajlong.

Sápadt, szikár, csodás ma mindakettő.
Az agg vadászkabátján nagy aranygomb,
A nőn egy furcsa-rajzos régi kendő.

III.

Vigyáztak ők, mert féltek: megcsipik;
Hátuk legörbült s szégyelték kicsit
Vénségük itt, ahol forrt a tenyészet.
Megfógták a kezük s mint két fiúcska,
Tipegve mentek a keskeny, kis útra.
Gyengén dülöngtek olykor, mint a részeg,
Lökdösve egymást, hogy szilárd legyen
A kétes és tántorgó súlyegyen.
Gyámbotjaik, karjuk támasztva lejjebb,
Mint a falábak, csendesen tipegtek.

Sokszor megálltak s pilledten haladva,
Elértek a nagy útra, be a parkba.
Felkelt a sírből s ott lengett a mult;
Azt hitték, ott van, mint régente, hajdan
Szerelmes lábnyomuk is a talajban,
S az út porától még el nem fakult;
És vár reájuk az erdőnek öble.
Ahol az óriás fák sátra nyíl,
Eltűntek s ott a vén tölgy és a szil
A hűs utakra örök éjet önt le.

Mint hogyha forgatsz egy nagy régi könyvet:
Szól egyik: „Itt.” A másik: „Ott, szivem.”
„Hol csókoltam meg ujjad?” - „Ott, igen.”
„S az ajkad?” - „Ott!” Es helyről-helyre jönnek,
Megemlítik mind csókjaik sorát
S mint a keresztuton, mennek tovább.
Mindketten érezték a tünt tüzet,
Lelkük ragadta egy új lendület,
A multra gondoltak, mikor ölelve,
A kéz a kézben és a szem a szembe,
Csapdosta szívük lázas, ifju hullám,
Csendben haladtak tünt szerelmük útján...

IV.

A vén, mohos pad szinte várt reájuk.
„Ez az!” - „Ez!” És leültek mindaketten
S a visszfényes, tüzes emlékezetben
Világos lett a mély, sötét sugárut.

A füre néztek s megriadva láttak
Ott egy öreg, nyirkos tagú varangyost.
Testén kinyúltak otrombán a lábak,
S mint a botló gyerek, lassan haladt most
Vad bútól állt el a lehelletük;
Ő volt! Szerelmök régi tartozéka,
Ki esküjük hallotta mindenütt.
S a régi párt ismerte még a béka;
Kettőzte lomha, álmos lépteit,
A gyomra puffadt lett, szeme szelíd,
S a régi, hervadott szerelmesekhez
Bizalmasan csuszott a rút s a kedves.
Sirtak. - De nyomban oly szelid madárdal
Hallatszott az erdő mélységén által,
Az a dal, ami nyolcvan éve, régen!
És a tüzes önkivület hevében
Feltűnt a mult, mi régen szétszakadt,
Ugrálva, mint folyton növény patak,
És megjelent éltek tündér szaka,
A vad, cirógató éjszaka,
A páros, édes, fáradt ébredés,
Az est, hogy az árny hullámmá csapódott,
Az erdőillat, a tüzes, mesés,
Mi végtelenné nyújtja mind a csókot!...

S hogy ellágyultak ők, kinyílt az út,
A selymes, édes szél bódítva fűt;
Meglepte szívük s könnyű illatán át
Érezték a fák örök ifjúságát,
S azt is, hogy a holt csíra kedve felkel.

Bőrük együtt tüzelt a nagy meleggel,
Rezgett a testük és kezük megingott,
Nézték, lesz-e az ölelésre indok!
De amaz ifju, víg homlok helyett,
Mit felköltött távol emlékezet
S mely őket rég holt vágyakkal betölté,
A száraz arcokon mély bú honolt
S bárgyún erőlködtek ki egy mosolyt
Lecsukták a szemök, nem égve többé
S elfogta lelkük egy oly rettenet,
Mint a halál!...

- „Menjünk!” szólt reszketeg
S kelnének is, de még se bírt egyik sem.
A pad ridegységén, mint a bilincsen,
Ott vesztegeltek megriadva, távol.
És megmeredtek a félés fagyától,
Mint két kőbálvány. Majd felkeltek és el-
Rohantak gyorsan egy erős szökéssel.

A bútól sírtak s hogy görnyedve jöttek.
Hideg hullt rájuk, lassu, lomha csöppek.
Elfulladtak, jeges, hűs szél repült föl,
Arcukba fűtt a nedves pincelég,
Amely száz éve szállt ki már belülről.
S érezték a mult bús költészetét,
Látták, a holt vágy sarkuknál üget
És megzavarta botló léptüket.

V.

Akár a régi rúgó, hogyha eltör,
Lejárt a néni szive. Várt ura.
Azt hitte, csak elbágyadt a melegtől,
Mert mindig ingott még rajt a ruha.
Egyszerre jött a félés, nékiesve,
Reá hajolt, megfogta s bőszen erővel
Emelte gyenge, vékony karja őt fel.
De petyhüdtén, sután csüngött le teste.
Most látta csak; alig hogy épen élt;
Szaladt, futott keresni gyors segínyt
S rémüldözött fürgén ugrálni kezdvén;
Ingott, mert már nem volt a néni ottan
S botjára dőlve szaggatott galoppban
Csetelt-botolt az utak arabeszkjén.
Köhögve, gyorsan lélegzett szegényke.
Érezte, ingó lába összezsugorlik,
S úgy látszott, hogy táncot rop gyenge térde,
Habár lehajtott a törzsekre untig.
A fák játszottak véle, ő dülöngött
És visszadobták, mint a lapdagömböt
S örültek a kínos haláltusának.
Majd látta véget ér a küzdelem;
S mint vízbefúló, ki halálra fáradt,
Felhőrdült, arcrabukva hirtelen -
S e halk nyögést nem is vihette szél el!
Hallotta aztán, amint bús nyögéssel
Egy károgó holló a légbe illant.
Távolban kongott egy repedt harang.
Aztán csend lett. Jeges árny szállt alant
S rájuk esett, lomhán, akár a sírhant.

VI.

Ottan maradtak. Alkonyult. Az éj jött.
S hulláma mindig zordabb lett s sötétlőbb.
Mint két csomó levél feküdtek ott,
Láz borzogatta fázó tagjukat
És elmosódtak az éjben legott.
Beléjük botlott a bolygó duvad

Amint megindult útja fonadékán.
A vad megállt és félve nézte néhány;
Mások merészen másztak fel rájuk;
És a csigák rájuk köpték a nyáluk.
Redőjükön rovarraj kaparászott
S tanyát ütött alélt testükbe száz ott.

De nemsokára mozdult a fa lombja
Zápor vesszőzte az erdőt zuhogva,
Ropogva, zengve hangos áradatban
S mit sem törődve a két jó öreggel,
Egész éjjel szakadt s dőlt változatlan.

S hogy felmosolygott már a szende reggel,
Ottan lebegtek az esővíz árkán,
Ruhájuk a hullámok összedúlták
S kis testök elterült meredten, árván,
Mint a tenger mélységein a hullák.

KÜLÖNÖS HÓDÍTÁS.

Egy ifju ment a köruton tovább
Sietve és a zajjal nem törődve,
Nem leste a sok lányka mosolyát,
Akik kacagva ringtak el előtte,

Egyszerre egy ruhának parfüme
Legyinti meg... Felnéz... Egy égi, szép nő.
És szó mi szó, a nyaka oly üde;
Termetje karcsu, gömbölyü, igéző.

Követte. Mért? Vajjon kit nem sodort
Vak lázba bája egy kis női lábnak?
Ki nem üzött egy hószinü fodort?
Megyünk - s botor szerelmünk játszva rángat.

Harisnyáján sorsát kereste ő.
Csinos? - De a szegény se hord ma rongyot.
Parashti vér-e, vagy előkelő?
Firtatta buzgón, hogy bukott-e, boldog?

A nő hallotta, hogy jön és megállt.
Még sohse látott ilyen égi szépet.
Szívébe rontó tűz bús vésze szállt
S remegve, boldogan hozzája lépett,

Hogy a fülén át víjja meg szívét...
Ám nyomba nagy csoport zugott megettük.
Tolongva bámult a szájtáti nép
A hölgyét hiába leste-várta - eltűnt.

Először is dühöngött bosszusan,
Kereste nyugtalan epedve, vágyva
S nem várva meg, míg az est lesuhan
Hazafutott s korán bebujt az ágyba.

Azt véled e fiu naiv s kopott;
De mit csinálna, ha álmodt se szőne
S nem édes-e, míg künn a szél zokog,
Gondolni a tűznél egy égi nőre?

E röpké perc tüzelte s nyolc napig
Kerengve szállt az álmok lepketánca,
Remegve dobbant a bús, árva szív
S édes hazugság ringatgatta játszva.

Csak álmodott merengve egyedül,
Épitgetett ezernyi büszke légvárt,
Hisz a szív a csaláshoz menekül,
Ha forr a vér s nem jó a nő, a régvárt.

És sorba vette az országokat,
Hellaszba szállott képzeletbe véle
S mint régimódi balladalovag
Mellette állott mindig a veszélybe,
Olykor a mélységnél, a hegy alatt
Folyt a vidám, szelíd, szerelmi kettős
S ha végre intett a szent pillanat,
Csókot lopott, kapott a szeretett hős.

Egymáshoz nyomták égő arcukat
A postakocsin, ő s az álmodó lány
S száguldtak - édes volt a hangulat -
A hold ezüstösen fürdött a tócsán.

Egyszer merengő várurnó gyanánt
Jelent meg a gót balkonon a nője,
Máskor zavarva a riadt magányt,
Agárcsapattal vágatott előre.

Apródja volt s követte mindenütt,
A hölgy a vén báróhoz hűtelen lett.
Szerette és úrnőjével együtt
A nagy, süket erdők ölén merengett.

Igy álmodott könyezve, réveteg,
Barátjait se türte már körülte.
Számüzve élt, de ahogy este lett
A fák alá egy korhadt padra ült le.

Egy reggel, amint ágyán elnyulott
Kényelmesen ásítva - kelt a hajnal -
Barátai, vidám kirándulók,
Berontanak zajongva, vig kacajjal.

A rétre készültek mindannyian,
Csónakra kapni, bújni a mezőket,
Pezsgőzni a rét zöld fűvén vigan
S a nyárspolgárokat heccelni főleg.

Az ifju csak játszotta a komort,
Azt mondta nincs inyére ilyen ünnep,
De hogy tovább ment a zajos csoport,
Merengve nézte, amint messze tűntek.

S vágyott a partra... A szabadba kint
A mormoló víz csillogtatja sodrát,
Tovább suhannak ott bús álmaink,
Mint a vizek mélységein a holt ág.

S van-e hatalmasabb és nagyszerűbb,
Mint futni részeg, céltalan futással,
Beszívni a friss, harmatos derűt,
Míg az acélos hegylég zúgva szárnyal?

A kis patak meg mormol édesen,
Elcsitul a bú a galyak dalától,
Lelkünk lebeg, kinyíl a végtelen,
A gondolat száll imbolyogva, távol...

Nyomban fel is kel, hívja inasát,
Eszik, ruháját perc alatt felölti,
Vonatra ül, Marlyba vágat át,
S az állomáson várta már a többi.

Az éj könnyétől csillogott a rét;
Könnyű ezüst köd szálldogált körötte;
Madár dalolt; s a vízen szanaszét
Szikrát dobált a napfény tündökölve.

A nedv pezseg, a fáknak lombja zöld,
Zúg a nagy élet az őskedv zajátul,
Az ébredő fényben dalol a föld,
A test s a lélek boldogan kitágul.

Igaz, kitünő volt a reggeli,
S talán a bor is kissé elkapatta,
De szíve vad örömmel volt teli,
Mikor a gyors hab-ár táncolt alatta.

Lassan megindult a kicsiny ladik;
A nádba suttogott a könnyű szellő,
Bámulta a víz tiszta fodrait
És lelke könnyű lett, vidor, merengő.

Aztán eveztek; a lapát zaját
Kemény ütembe törte meg az ének
S a dalra csappanó serény lapát
Kavarta a tajtékos, tiszta mélyet.

Már az ebédre készülődtek ott,
Mikor sietve jött sok fürge csolnak.
Egy féktelen kacaj riadt legott...
És ez szíven találta álmodónkat.

Ő volt, a szép imádott! Énekelt,
Kacsója forgatgatta lenn a kormányt.
Az ifju elsápadt, a szíve vert,
Míg a habok gyorsan továbbsodorták.

Ebéd alatt is búsult szótlanul!
Egy nyári korcsma terraszára mentek,
Zöld hárs vetett árnyat susogva túl
S szőlők szegélyezték a kicsi kertet.

Jött azután a többi evezős;
Zajongva vertek harsogó, szilaj zajt.
S a vig fiuk - megannyi büszke hős -
Pehely gyanánt emelgették az asztalt.

A lány velők volt, itta a likőrt.
Ő nézte, az meg csak kacagta lustán,
Kacsintgatott s hogy nem mozdult, kitört:
„Valóban szentnek tartasz kis butuskám?”

A nőhöz ült most s majd elállt szava;
De már utóbb mosolygott balga álmán,
Mert látta nem hűs arisztokrata,
Ellenkezőleg, könnyed és vidám lány.

A villájáról etegette őt
„Egyél patkányom, kis cicám, bolondom”
Együtt távoztak, hogy az este jött
És nem aludt hősünk az éjjel otthon...

Igaz gyöngyöt várt a fiú, való,
S hamist talált, de szól a régi példa:
„A percnél élj” és nem hazug a szó -
A tűzök elszáll s oly jó egy veréb ma.

A SZERELEM VÉGE.

Égette már a vig nap künn a rétet.
A néma lombokon fénycsókja égett.
Hő vágyra tárva kelyhét mindenütt
Várt a virág, szirmára szállt a harmat
És hagyta inni a részeg rovarnak
Zárt karja közt a csillogó nedűt.
Nagy pilleraj szállt a kehely fölé,
S csapkodva szárnyával, kiszürcsölé;
S nem tudta senki melyik él, melyik nem,
A pille úgy mozgott, mint a virág.
A szélbe zengtek édes áriák.
S e langy reggel párját meglelte minden;
Fényködbe kelt a hajnal rózsapirja,
Párjával énekelt a kis pacsirta,
Nyerítve szökkent a tüzes csikó,
Vágy vett erőt a szürke, vig nyulacskán
S a fák tövéen ugrált örülve csacsckán.
Szerelmi mámor szállt szét, hódító,
S a légbe terjedő nagy, lomha láz ott
Ezer hangjával szíveket igazott.
S fönn a barátságos, lombos fasátrat
A csöpp rovarnép békességbe lakta
- Akár a porszem oly kicsinyke fajta -
S ez a sok ismeretlen, mákszem állat,
Mely mindig a virág kelyhén kalandoz,
Felküldte most halk szózatát a naphoz.

*

A néma tarlón mentek mind a ketten,
Mít roskadásig terhelt a sok asztag.
Karjuk, kezük se fogták ők meg aznap;
A férfi nem nézett reá epedten.
És szólt a lány leülve egy keresztre,
„- Ó menj, hiszen tudom, hogy nem szeretsz te”
A férfi intett: „- A hibám talán?”
Leült. Merengtek egymás oldalán.
S a lány felelt: „Kegyelmes ég, egy év!
„S szerelmünk úgy letűnt, mint más egyéb!
„Lelkem még most is ég, s szavadra csábul!
„Még fáj szívem vad csókok záporátul!
„Még tegnap élt s ma hol van a szerelmünk?
„Még tegnap átkaroltál - és ma eltűnt;
„Ma fut kezed, ha illeti kezem.
„Miért nem csókolod szám, kérdezem?
„Miért? felelj!” - S ő szólt - „Én tudjam azt tán?”
Nézett a lány rá, hogy olvasson arcán
„- Hogyan öleltelek, emlékszel-e?”

„Csókunk örült gyönyörrel volt tele.”
És nyomba felkelt s ujjai közt sodorván
Egy cigarettát, így felelt mogorván:
„- Nem, vége, vége néki, hát minek könny?
„Mi egyszer elmult, többé vissza nem jön,
„Semmit se tehetünk mi már!”

- Nyugodtan

Gondnyomta fővel, lassan mentek ottan,
A lány torkát a sirás fojtogatta,
Szemhéjain rezgett a könny ezüstje.
Két hű galamb szeretkezett repülve
Az árpatablákon pajkos rohamba.
Alattok a föld, fönn a kék azur,
Mind ünnepelt s csak Ámor volt az ur.
A szárnyas pár szállt a tavasz egén.
Egy dalra gyujtott a munkás legény
S elő is ugrott csábító dalára
A szép marokverőlány, aki várta.

Némán haladtak. A közönyük olvadt.
A férfi lopva nézett néha oldalt.
Erdőbe értek. A rétek füve,
A zsenge zöld, a fényes és üde,
A napsütötte tócsa rendre jött;
Átmentek itt s nem vették észre ők.
De a leány elbágyad és legörnyed
Egy fára és ölelve a fatörzset
A könny, sikoly bus kebléből kitör.

Az ifju meglepődve könnyitől
Várt, hogy sirása tán majd megszakad.
Füstölt s figyelte a kék füstszalag
Mint száll föl és tűn el a légbe fenn.
De végre toppantott s szólt hirtelen:
„- Végezd be már s ne untass a könyveddel
És szólt a lány reá: „- Hagyj sirni s menj el.”
És felnyitotta nedves, szép szemét.
„- Ó, lelkem mily örült gyönyörben égett!
„S ma szenvedéses, bánatos, setét...
„Miért nem egy nagy szerelem az élet?
„Mért válni? Én szerettelek... S te szintén.
„De már sosem szeretsz majd úgy, amint én.”
S a férfi szólt: „- Jaj, ilyenek vagyunk.
„Ily csonka mindegyik kívánságunk.

„Percé az üdv. Hallottad szóimat:
„A szerelem nem tart az életen túl,
„De a világra jó, él s végül elhull.
„Nos, én szeretlek majd - barátilag;
„Szeressük egymást megbékélten, üdvben,
„Mint régi jó szerelmesek, derülten.”

Nyujtotta karját már részvételi
S ő sirt csak „- Ó nem tudsz megérteni!”
Tördelte a kezét vadul a szép lány.
„- Ó, istenem!” - Az ifju nézte némán
S szólt „- Hogyha vágyadnak nem mondasz ellent,
Megyek.” - Elindult és örökre elment.

Magába volt s felkapta a fejét ő,
Örömviharba zajgott a fejrő
Madár felette. A fülemile
Trillája elhangzott nagy messzire
S a hang dalos torkába gyöngyözött.
Dal csattogott a vidám lomb között;
Rigó fűtült, sipolt a kenderi,
Zengettek a pinty fürge fűtői.
Szeretkezett a páston sok veréb,
Csőrük kitátva szárnyaik verék.
A lányka ment s a zsenge réteken,
Egy tűzfuvalmat érzett lágy gyönyörbe,
Az égre nézett s szólt: „- Ó, szerelem,
A férfi a megértésedre törpe.”

SZÁMVETÉS.

Alig ismertem férjét, asszonyom;
Csak azt tudom, hogy meg volt áldva hassal,
Mi persze nem haragszunk akkoron,
Ha a szép asszony férje görbe, kancsal.

E sérthetetlen hű tinó ugyan
Nem volt veszélyes sem reám, sem Önre,
Ott állt közöttünk törpén, bárgyuan,
S mi csókolódzhattunk vigan fölötte.

Nem is törődtem véle. Ámde Önt
Ma mily bohó szeszélynek gondja érte,
Beszél eskükről, bánat-könnyet önt,
Emészti önmagát?... S mindezt csak érte?

Mit gondol? Érte lett - azt véli tán -
Ifju, reményvirágos, hű szívével,
Hogy besározza e vad pávián
S ön véle él-hál mégis nappal-éjjel?

Mit? Sirni tud egy percig is ezért?
Megcsalhatunk-e ily vajszívü szörnyet?
Ily testi és ily szellemi herélt
Hitvány fájánál nem jut sohse följebb.

Tekintse, asszonyom, hasadt szemét,
Mint két sunyi lyuk, vaksi s gyantaforma.
A tagja korcs, rövid, kicsinyke még,
S mint óriási hordó ing a gyomra.

Tudom, hogy olykor bajlódik vele...
Ebédre asztalkendőit köt nyakához,
Hogy ingredőjét ne szennyezze be,
Mely máskülönben piszkos és tubákos.

Benn a szalonba? Csendbe félre ül
És meghuzódik egy sötét sarokban.
Máskor meg a tűzhelyhez menekül,
S emészt hortyogva, forrón, jóllakottan.

Nem egy merész szójátékot farag,
Becézi Önt „cicám” „te hű s szoborszép”
És az az egyetlen dicsvágya csak,
Hogy véleményét kérje ki a szomszéd.

Gondos, okos programja van neki.
Mindenki csak jót tud beszélni rája.
A kis cseléd bokáját csipkedi,
De már főlebb nem... A cseléd utálja.

Elrejtí a gyertyát meg a cukort,
Sőt a harisnyáját is megfejelné;
Boldog, ha pár garassal elugort,
Sőt, hogyha tán leül szoknyája mellé.

Ön nélkül él és az Ön oldalán
Ugy érti báját, mint számár a verset,
Ha titkainkat kikottyantanám,
Tán meghatódna s épp nem lenne nyersebb.

Ez az üres, széllel felfújt muja,
Ijesztgeti szerelmünk, mint a bösz ör.
A fák kopott, rongyos fabábuja,
Mitől fél a madár, de csak először.

Én Önt úgyis keblemre ragadom;
Csak karjainknak kell egygyé fonódni,
Köztünk reked ez unt vén s szabadon
Egy öleléssel nyomjuk őt agyon mi!

HAVAS ÉJ.

Meredt, fehér a sík, még zajt se hallani.
Nagy némaság; az élet összedermedt.
Az elhagyott erdőn néhány kivert eb,
A zuzmarás fák közt vadul csaholva nyí.

Pihen a dal, a gyöp kiszáradt mindenütt.
A tél tarol az árva rózsaparton.
A meztelen fák, mint megannyi fantom,
Az égre görbesztik fehér csontváz-kezük.

Sietve száll a nagy, halotti holdkorong,
Minthogyha fáznék a magányos ürben.
A pusztaságra bámul kimerülten,
S hogy látja, mily kiholt, busan tovább bolyong.

Ránk szórja jéghideg, fagyos sugárnyilát,
Sápadtan és kísértetin világol.
A hó sziporkát hány, az éjbe távol
Oly babonásan ég a szürke holdvilág.

Ó gyilkos éjszakák, madár-ölő idők!
A fákon a jeges szél zúgva nyargal.
A madarak várnak fagyott inakkal
S a lombos ág alá vágynának szállni ők.

A póre gallyakon ón-kérgü jégeső.
Ott ülnek és gubbasztva, lesve néznek,
Forgó szemekkel várva a sötétet
S a hó fehér, fehér s az éjjel sose jó.

COLOMBUS.

Gyerek voltam. Szerettem hőn a harcot;
A lovagokat, súlyos fegyverük,
A zajt, mi távol keleten viharzott,
Hogy a szent sírért küzdtek mindenütt.

Álmom oroszlánszívű, hős Richárd volt;
Szerettem őt, de akkor legkivált,
Midőn a harcba sok tar főt levágott
S abból magának nyaklancot csinált.

A hölgyemnek szín-szalagát viseltem,
A harci kardom volt egy kis suhang,
Csatáztam a színes virágok ellen,
S hullott a kelyhök, hogy' a bot suhant.

A puszta ég alatt reá szövődött
Trónomra a természet zöld moha,
És megvettem a királyi gögöt,
Főmön zöld ágból volt a korona.

Boldog tűz égetett. Egyszerre halkan
Jött egy szelíd leányka reszketeg
S eléje tettem boldog áhítatban
Légváram, cimem s a szívemet.

Merengve a zöld gesztenyéshez ült le,
Egy mindenség mosolygott kék szemén,
És néztem a kékségbe elmerülve
S álmodva símultam melléje én.

Mért lettem e kis, szőke lánytól oly bús,
Mért szállt el úgy az álom, az öröm?
Miért borult el zordonan Colombus,
Hogy egy világ bukkant ki a ködön?

RETTEGÉS.

Sokáig olvastam, tudom, ez esten
Éjfélűt ütött, egyszerre félűni kezdtem,
Már nem tudom, mitől, de féltem iszonyún
Lihegve hallgattam, hogy az éjfélű csöndben
Valami borzalom jön a sötét borún...
Valaki csöndesen megáll mögöttem,
Áll nesztelen, meredten, szóťalan
S kacag idegesen, fűlsértve, fagyľalón;
Semmitse hallottam belőle. Borzalom!
Fölém hajolt már, hogy megfogja a hajam,
Éreztem a keze lassan felém int
S én nyomba meghalok, ha ez a kéz megérűnt!...
Egész közel simult némán tapadva hozzám
S én űltem ott lekötve és merőűn,
Nem fordithattam hátra gyenge fűűm...
Mint madarak, miket széťszóűrt az orkán
Vijjongva röpdőstek réűű-gondolatjaim,
Fagyos verejtéket lopott reám a kín
S hallgattam a kongó, kopár-űűres szobán át
Egymásra csattogó fogaim vacogását.

Egyszerre megreccsent valami a szobáűűmba,
Bűűsz ordítás harsant az éjszakán keresztűűl,
Minűű sosem szakadt még emberi kebelbűűl
S a földre vágódtam meredten, holtra válva.

ÁMOR, A MADARÁSZ.

Ha a virág kelyhét kinyitja,
Ámor siet a rétre ki.
Kutat a síkon, a csalitba
És este a kicsiny kalitka
Fogoly madárral van teli.

Veti a hálót, bajt idéz fel,
Hogy szétterül a bűvös est.
Lépvesszőt rak homályos éjjel
És játszi kedvvel, fondor észszel
Rászórja a zabot, kölest.

Sövények rejtekébe bújik,
A csermelyek partján riog,
Harasztra kuszik s félve búj itt
És les mikor jön ki az útig
A rebbenő madárfiók.

Örökzöldből, friss gyöngyvirágból
Van a hálón viráglepel.
Galagonyát fon rája máskor
És hull belé akár a zápor
A pinty, a csiz, sok-sok ezer.

Zöld füzfaágból, rozmarinbul
Hajlit kelepcét olykoron.
És a mező határain tul
Halk csendesen keresni indul
Van-e madár a magokon?

Sietve rebben a madárka,
Ujjongva és kábulva lép,
Ártatlanul néz félve, várva,
Megcsípi a magot az árva,
S már ott ragad lábán a lép.

S Ámor kacagva viszi vissza,
A zsákmányt el nem engedi
A síkokon és a csalitba,
Ha este a kicsiny kalitka
Fogolymadárral van teli.

A NAGYAPÓ.

Holtan feküdt a nagyapám,
Kilencvenéves nagyapó.
Az arca bús volt s halavány,
Akár az ágya, oly fakó.
Nagy, sápadt szeme kinyilott,
Halk hangja hörgött reszketőn,
Mint sóhaj-üzte messzi szók,
Mint bújdosó szél a mezőn.

Álom ez, vagy emlékezet?
Nap kelt, foszolt a köd-burok,
A fádba tűznedv pezsegett,
Szívembe piros vér futott.
Bús álom, vagy emlék-e ez?
Az élet oly szép s ködbe vesz!
Emlékezem, emlékezem.
Oh, tünt napok, tünt életem!
Az ifjuság! emlékezem.

Álom ez, vagy emlékezet?
A gyenge hab, a puha, lágy,
A szélre bűvösen rezeg.
Himbálja a szívem a vágy.
Álom ez, vagy emlékezet?
Miért e perzselő szelek?
Emlékezem, emlékezem!
Ifjú erő vitt tüzesen!
A szerelem! emlékezem.

Álom ez, vagy emlékezet?
Zajtól telik meg a szívem,
Habok suhannak reszketeg,
A gondolat fut s elpihen.
Álom ez, vagy emlékezet,
Hogy meg se kezdtem s végezek?
Emlékezem, emlékezem!
Rám várnak ők a mélybe lenn;
A sír! a sír! emlékezem.

SÉTA.

(MIKOR TIZENHATÉVES VOLTAM)

A föld az égre nézett. A fűvet
Remegve földte a tűzfényű csepp.
Dal szólt a földön s a szívembe benn.
Pajkos rigó fütttyentett szüntelen,
Talán azért, hogy engemet gunyoljon.
A szüleim meg pörlekedtek otthon
Reggeltől estig, nem tudom, mi végett.
A lány virágot tört, táncolva lépett,
Aztán leültünk, a mohágyra dőltem
Egy enyhe domb sugározott előttem
S a búcsuzó, hamvas biborba folyt át,
Szólt a leány: „Ó nézze csak e pompát,
Mily meredek a hegy, hervadt a gyöp”,
Én néztem és nem láttam mást, csak őt,
Dalolni kezdett vágyva és esengőn,
Majd visszajöttünk a homályos erdőn,
Egy kiszakított szil utunkban állt,
Fölé emeltem lombornyó gyanánt.
Fejét zöld sátor árnya koronázta,
Az ajka nevetett szerelmi lázba.
Félénken egymás közelében álltunk,
Néztük a harmatos fűvet s a lábunk,
Az alvó rét csendes volt és setét,
A lány reám nyitotta őz-szemét
S tüzes szemünk a bársonyos homályban
Meggyóna egymásnak dacolva, bátran,
Mily lázasak a szív tűz-vágyai...
Csak szánk nem merte még kimondani.

A VADLUDAK.

Elhallgat a madár is, minden alszik,
Fenn szürke ég, lenn hófehér, kihalt sík.
Fekete hollók, sok zord éji folt,
Vájják a hó jegét nagy csőreikkel.

Egyszerre fönn az égen zaj rikolt,
Lármázva jó, vadlud-csapat tűnik fel.
Mind nyult nyakakkal megriadva rebben,
Mint a kilőtt nyíl egyre sebesebben
S szárnyuk nyomán süvölt a levegő.

A bús zarándokraj merengve szárnyal
Erdőkön, ólmos óceánon által
És a vezérük olykor tűzbe jó,
S serkentve röptük felzúg sírva, fájón.

A karaván szétgombolyul elül,
Mint két szalag s egyszerre szétterül
Szárnyas háromszögük a láthatáron.

Lenn háziludak csapata zajog.
Lomhán topognak, lábuk összedermed,
Terelgeti egy rongyos, árva gyermek
És lassan ingnak, mint nehéz hajók.
Figyelnek a bucsúzó kósza neszre,
Fejük kinyújtják s nézik, egyre nézik
A vadludak iramló szökkenését
És vágynak ők is szállni messze-messze.

Emelgetik a szárnyukat erőtlen,
Ágaskodnak s a zajt remegve hallják
És összezsibbadt, átfülő erőkből
Sajogva kél az álmodott szabadság,
A lanyha partok messze tájak álma,
A hómezőn riadt vággyal sívítanak
S jajongva, a bús égre kiabálva
Soká felelnek tűnő társaiknak.

KÉT ÚR AZ UTCÁN.

Ha a körúton sétálok magamban,
Két úr vetődik az utamba gyakran,
Előkelőek és beszédesek,
Mindkettőjük mosolyog s így fecseg:

Az első rendjeles férfiu:
Ah, ön?

A második rendjeles férfiu:
Csodák csodája!

Az első:
Mondja, hogy van?

A második:
Csak úgy s ön?

Az első:
Ó köszönöm, sose jobban.

A második:
Mily szép időnk van!

Az első:
Ha így folytatódik.
Szép lesz a nyár.

A második:
Bizony.

Az első:
De mégse jó itt:
Megyek a birtokomra.

A második:
Ideje.

Az első:
Az orgonabokor ez évbe rest még,
A föld kopár és hűvösek az esték.

A második:
A zord, szeles idők!... Barack lesz-e?

Az első:
Talán.

A második:
Mi ujság másként?

Az első:
Semmisem.

A második:
Nagysága hogy van?

Az első:

Náthás.

A második:

Meghiszem.

Mind köhögünk most majd előbb-utóbb.

Machin darabját látta?

Az első:

Nem.

A második:

Bukott!

Nem gördül - isten tudja -, Sardoutól

Még messze van. Nem érik őt utól.

Az első:

(Bólint.)

A második:

Machin törekszik. Ám darabja csak
Könyvdráma: érzik rajt a munkaszag;
A színpadon pedig csevegni kell.

Az első:

Feuillet csodát mívelt színműveivel.

Ez próza! Lássa, ő az én íróm,

Az én koromba másként sem birom

A könyvbujást; elég nekem a lap.

A második:

A lap... s a nők!...

- Itten mosolyganak,

Bevallva bűnüket kacagva, gyöngén. -

A második:

S a konyha?

Az első:

Ó nem. Ez nem épp a gyöngém.

A második:

Lekötve tartják tán a közügyek?

Az első:

Valóban, ám ez nékem enyhület!

A második:

Átadni a közügynek életünket,

Ez az, miért egy honfiszív hevülhet

S a Házba mostan pompás gárda harcol,

Uj szónokok falánksza.

Az első:

Büszke hadsor!

A második:

Kár, hogy a nagy Thiers nem él ma már.
Olvasta Zólat?

Az első:

Sár, sár, csupa sár!

A második:

Ez a mai kor minden szépet elvet;
Csal, gyujtogat, lop, neveti az elvet,
Ledönt családot és erkölcsöket.
Hová jutunk?...

Hjaja. Gyerünk, öreg.

Az első:

Az óra eljár.

A második:

Kézcsókom nejjének.

Az első:

Hogy van leánya, önagysága? Én meg
Őt tisztetem.

- S elmentek mindaketten

S még prédikálja a pap, hogy a szellem.
Az égi tűz s az ember az úr itten,
S hogy az állat fölé emelt az isten,
Eszméket adva vergődő velőnknek.
S az emberi tudás előre törtet!

A vén világ új s új csapásra vág.
De egy örök marad: a butaság.
Ha marha s ember közt választanék,
Valóba győzne tán a marha még,
Mert, ó, tudósok, meg nem foghatom,
Mért több a szóló, mint a szótlan barom?

A HOLDSUGÁR DALA

Tudod, mi a nevem? - A Holdsugár,
Tudod, honnan jövök? - Az égre nézz fel,
Anyám ragyog, az éj hús árnyu már,
Fákon, vizen futok lágy szökenéssel;
Tanyám a hús fű, a meleg fővény;
Kuszmom sötét falon, nyírfák tövén.
Mint kincsre szomju martalóc a házon,
Nincs melegem sohasem és sohse fázom.

Pici vagyok, mindenhol ott van
Fényem ragyogva, csendesen
Ülök a néma ablakokban,
A titkokat mind ellesem.
Most itt vagyok, perc múlva ottan;
A vad, a pusztá réteken,
A tétovázó szerelem
Követi fényemet nyugodtan.
Aztán, mikor tüzem kilobban,
Lágy bú sajog a szivbe benn.

Tücsökdal, édes csalogány
A szilfa s fenyves ágbogán
Dallal köszönti jöttöm.
Aztán kezem a lyukba nyúl,
Hol reszketőn lapul a nyúl;
Mind felkel erre rögtön;
Merész ívekben ugrál
És oly picinyke, pöttön,
Nyúlt árnyak lenn az utnál.

A szirten, a haraszton
A däm vadat riasztom
S a hegy tüzes ünőit,
Mind felvigyáz, tünődik,
Rejt-e veszélyt az alkony,
Nincs-e vadász, ravasz nyom;
S lesi, hogy a hatalmas,
Tüzes szerelmü szarvas
Nem hívja-e panaszlón?

Ha kél anyám
S a hab dagad
Én hallgatag
Bús-halavány
Tüzet vetek
A part-falon.
A nedveket
Elaltatom;
S ha sugaram

Mélységeken inog
Az úttalan
Fél s azt hiszi gyilok.
De fényiben
Sok elpihen
S kit marnak a kinok,
Tüzén enyhülni fog.

Tudod mi a nevem? - A Holdsugár.
Ugy-e tudod miért sugározom itten?
Ha lenn az éjjel hűvös árnyu már,
Örökre elveszhetsz a sanda vizben.
Éjjel veszélyes az erdő s fővény
Megbotlasz a sötét nyirfák tövén,
Én az ösvényt ragyogva mutatom,
Ezért bolyongok künn az utakon.

RÉGI REGE.

VERSES JELENET.

XV. Lajos korabeli szoba. - A kandallóban erősen ég a tűz -
Tél van. Az agg márkiné zsöllyében ül, térdén egy könyv; unatkozik.

A szolga (bejelenti):

A gróf úr.

A márkiné:

Csakhogylátom végre ismét.
Ön érzi, hogy él régi híve is még.
Ma, látja, nyugtalanul vártam önre,
Hisz máskor olyan pontosan köszönt be;
S oly bús vagyok ez este, érthetetlen.
Üljünk le és csevegjünk el mi ketten
A kályhatűznél.

A gróf (kezet csókol és leül):

Én is bús vagyok.
Elvégre erre ősz hajunk nagy ok
A fiatalok vígak és enyelgők;
Derült egükön illanók a felhők.
S futnak bolondul álmaik után!
Nekünk a kedv fűtőanyag csupán,
A bánatunk öl s nem hagy el soha,
Ránk nő, akár vén fára a moha,
Míg küzködünk remegve, összetörten...
Aztán ma Armont-tal is összejöttem,
Feltúrtuk a mult lomha paraszát
S életre kelt sok régi nő s barát!
Azóta árnyékként bolyongni látom
Távolba lengő, eltűnt ifjúságom.
Szívemben a mult munkás férgé öröl.
Jőjjön csevegjünk a letűnt időről.

A márkiné:

Ó én is úgy fázom ma reggel óta
A szél fűtyülve csapkod rá a hóra
Korunkban a bús tél agyunkra száll
S e fagy hideg, akárcsak a halál.
Csevegjen. Egy friss, forró, ifju emlék,
Felszítja agg szívünk kihűlt szerelmét.
Egy kis verőfény ez...

A gróf:

Bús téli nap

Nincs tüze sápadt sugarainak.

A márkiné:

Ó mondjon el valami vad kalandot,
Hisz ön párbajhős volt, valódi bajnok,

Fékezhetetlen, lángoló fiú,
Gazdag s becsületére is hiú:
Botrányt kavart nem egyszer és a férjek
Miatta gyakran harcorondra léptek.
Azt is tudom - egy hölgy megsúgta halkán -
Ön volt ama nagy ellenállhatatlan.
Apród, vidám, könnyű s előkelő,
Aszfaltbetyár, kardhős, bajkeverő;
Sőt négy havig csücsült, mert egy parasztot,
Egy együgyű parasztot felakasztott,
Mivel csinos, ifju volt asszonya.
Paraszti nőért, ó ilyet soha!
S négy hónapig ült, - már, szavamra, kár!
Ha dús főrangú hölgy lett volna már...
Mondjon tehát galans históriát,
Csillogjon a romantikus világ
S a férj találja a hőst, hogy berobban,
A hagyományos vén szekrénysarokban.

A gróf:

Más nem szeret, csak az előkelőek?
Én látja szeretem mind-mind a nőket.
Azt kérdezem, hogy csinos-e, nem-e,
A szépségnek nincs őse és neve.

A márkiné:

Az ön szerelme végtelen banális.
S a multja másra vall, de bárhogya áll is,
Gróf úr meséljen mindent rendre, - tessék.

A gróf:

Ha ön kívánja, nékem kötelesség.
Bizony igaz - fájdalmasan panaszlom -
Az Isten azt akarja, mit az asszony. -
Hogy ifjan az udvarhoz felkerültem,
Mindjárt csalódás settengett körültem.
Először is Paulé grófnőt szerettem,
Azt hittem, ő majd nem lesz érdemetlen
S egy este más ölen találtam őt. -
Szívem vérzett, fejem bánatba főtt
Két hónapig! Az udvar és a város
Jól mulatott. E nép bizony sajátos,
Fütyül a bajra s tapsol a sikernek.
Megcsalva álltam künn, mint árva gyermek.
De jött helyette más és újra ketten
Osztozkodtunk a furcsa szerelemben,
Én s egy költő, ki firkált pauza nélkül,
Lehozva minden csillagot az égről
A kedvesének. - A költőt kihívtam,
De ő a párbajt megtagadta nyiltan
És egy lapos szonettel állt elébem,
Bolondnak híva isteni dühében.

Igy zárult a regény, szabály szerint;
Ma nem szeretek egyet, ámde mind;
A jelszavam a régi példaszó:
„Bolond, ki bízik” - s ez megnyugtató.

A márkiné:

De mondja grófom, így beszélt-e ön,
Mikor letérdelt, lázban, epedőn
S egy hölgy fülébe súgta lágy szavát?

A gróf:

Nem, ámde azt valljuk be legalább,
Hogy végleg elkényeztettük a nőket.
A dal meg a bók tette tönkre őket.
A verscsinálók, a finomkodók,
Kikből a mázos bók csakúgy csorog,
És így a költészet cukros vizétül
A nő saját bájába beleszédül.
A nő nem is szeret. - Szív néki nem kell;
Mit tenne a hűsz éves szerelemmel,
A szenttel, amely a szűz ifjúé?
Az ideálja a kiélt rué,
A ki az utcán lángot kelt a nőkben,
Láttára mind megindul, visszadöbben,
Mert az az úr - mindenki tudja róla -
Franciaország első csábitója!
Nem fiatal, jeles s cseppet se hercig...
Dehogy, csak élt, győzött, ez, ami tetszik.
Ez az a furcsa és bogos talány;
Ezért bukik el annyiszor a lány!
De hogyha egy fiú véletlenül
Szerény csók-alamizsnáért hevül,
A lány nevet csak a naiv bolondon...
Nem egyről szólok, általába mondom.

A márkiné:

Köszönöm. Ó ön mindig oly figyelmes.
De rajtam a sor, jó lesz, ha figyelmez...
Egy vén, de húsra éhes, béna róka,
Egy éjjel éhesen bolygott a hóba;
Ment és fejét a mult emléki furták,
Hogy fogta meg egy este künn a pulykát,
S hogy kapta el futtában a nyuszt.
Vén volt szegény, megtörte már a sok gond,
Koplal sokat, jólétbe nem uszik.
Egyszerre csak egy jó prédát megorront,
Tűz gyullad a szemén, vad vágyat érez,
Meglátja, hogy a vén mohos falon
Tyúknép buj össze, egy egész halom,
De már az ipsze gyáva és nehézkes
S bár vágya nagy és éhezik szegény,
Szól: „Zsenge... fogja meg ifjabb legény.”

A gróf:
Ön bánt, de felelek szavaira:
Mellettem szól: Sámson és Delila
S Herakles, aki a rokkához áll.

A márkiné:
Ó ez sötét egy szerelem-morál!

A gróf:
Nem. Kétfelé vágott gyümölcs a férfi,
Megy a világba; százszor megkísérli,
Hogy megtalálja a másik felét,
A véletlen vezérli s félve lép,
Vakon szalad nem tudja, hol a párja
S csak ritka, aki párját megtalálja.
Ha ráakad... szereti esztelen.
S most azt hiszem, ön a másik felem.
Akit kerestem teljes életemben
S sosem találtam meg, sosem szerettem!
Ma kósza útjaink egymásba nyúlnak,
Egy sors bogozza fáradott utunkat.

A márkiné:
Ez vigasz, ámde csúnyán vétkezett ön
És most bűnhődni fog majd érte kellőn.
Gróf, tudja-e, vajjon minő maga?
A szíve a fukar bezárt laka.
Az úr ön; és ha látogatni jönnek,
Azt véli rablókkal lesz dolga önnek,
S csak ócska lomtárt, rongyot mutogat.
De hagyjuk el e bohóságokat!
Minden fukarnál van egy kicsi láda
És mindenik szivnek van drágasága!
Mi van szívében? Egy butuska lány
Arcképe, akiért égett talán?
Úgy-e, pirul mélyen, ha rája gondol?
De visszatér ez emlék árnya sokszor
És nézzük e bús régi képeket,
Mik elmaradtak a hátunk megett;
Oly édes e bohóság s mégis úgy fáj.
Egy este, hogy ködös már a borult táj,
Bezárkozunk s vágyat, szívet kitárunk.
Nézzük szegény, elhervadt virágunk,
S érezzük a tavasz szent illatát!
A néma csenden egy hang szárnyal át,
A régi emlékek bús raja hozza.
Csókot nyomunk a holt virágsziromra
És a szivünkbe gyökeredzik ekkor.
Bizony, ha bánatot hoz az öregkor
Beillatozza lelkünk az üde
Szent fiatalság örök parfüme.

A gróf:

Való! S szivembe csendesen suhanva
Egy emlék ébred ép e pillanatba;
Elmondom önnek rendre asszonyom,
De kérni öntől most csak azt fogom,
Hogy tiszta vallomásomnak fejében,
Ön kezdje.

A márkiné:

Ó gróf, ezt akartam éppen.
Bús, egyszerű történet ez bizony csak,
De sok emléke a bús ifjúkornak.
Csak édesebb lesz a muló idővel
S akár a vénülő bor, új erőt nyer.
Jól tudja ön, hogy milyen az eféle:
Minden leánynak van ilyen regénye
És minden asszony kettőt-hármat öröz,
Nekem csak egy volt s a tűnő időhöz
Hozzája nőtt, megfogta a szivem;
Ma is vezérli életem híven.
Tizennyolc éves voltam, ifju lány;
Mohón faltam regényt regény után;
Sokat merengtem a vén ősi parkon,
A fűz alatt ért a rejtelmes alkony
S figyeltem arra, vágyva mit beszél
A holdas ágakon a röpke szél,
És vártam őt, a kit az ifju lelkek,
A férfit, kit az ég nekem teremtet!
Aztán, a kit koholtam álmaimban,
Egy nap megérkezett hódítva, ifjan...
Lázasszívem gyönyörbe reszketett.
Szépnek talált a férfi engemet...
Másnap tovább ment! Vége, semmi sincs más,
Egy néma csók, egy égő kézszorítás,
Egy elfelejtett, végtelen tekintet
Azt mondta, szép vagyok s bucsúra intett,
Nem tartott többre egy fabábunál,
De én hiszem, hogy Isten bosszút áll!
Azt mondjátok, a nő szerelme átok,
Szeszélyes ábránd? mind a ti hibátok!
Mert tud szeretni, szívének bolondja,
De jó a férfi s lelkét elrabolja!
Ó én hiszékeny, ábrándos bolond!
De önt untatja ez, látom mosolyg...
Szóval soká vártam, szívet ki hoz!...
Igy mentem férjhez én a márkihoz...
De most bevallom, őt jobban szerettem!
Most látta szívem, végre ismer engem.
Beszéljen.

A gróf (mosolyogva):

Én is vallomást tegyek?

A márkiné:

Ne tréfázzék, mert nem nyer így kegyet
Maga rossz, köszívű, érzéktelen.

A gróf:

Bretagneba történt e kaland velem,
A rémuralomkor volt. Akkoron
Emlékszem, Stofflet volt parancsnokom.
És itt kezdődik a kalandos álom.
Már áthaladtunk ekkor a Loire-on,
És ott maradtunk árván szétszakasztva,
Pár jó barát, a táj néhány parasztja,
Alig száz ember és én, a vezér,
Rosszul földött a cserje s faüreg,
Hátrálni kezdtünk csendesen ezér
S beszüntettük végtére a tüzet.
Hozzája láttunk már a vigadáshoz,
Mikor a bokrokon egy kékkabátos
Lopózkodott föl hozzánk fondor észszel
S utamba állva rám lőtt nyomba kétszer,
Bezúgtam a fejét, lehullt a hitvány,
De két golyótól vérzett a lapickám
És senki sem volt már ott. Ezután
Lovamra kaptam, megsarkantyuzám,
Kantáreresztve száguldtam tovább,
Mint a bolond a pusztaságon át.
S kifáradottan, nyögve, összetörve
Véres ruhával hulltam egy gödörbe.
De nemsokára a szemembe fény tűz
Egy kunyhót látok, valami felé űz
És zörgetek ott: „A király nevébe!”
Meggémberedve estem földre végre
S hörögve nyúltam el a küszöbén.
Azt sem tudom, mikor keltem föl én,
Ám hogy ocsúdtam, hízelegve lágyan
Ölelt körül pihés, kényelmes ágyam.
Jó emberek sűrögtek tette készen
És izgatottan lesték ébredésem.
S mint pulykarajba könnyű kis madár
A nagy bretónok közt imbolyogva jár
Egy kis leány (alig tizenhat éves).
Hogy néz reám, mily andalogva lépdes!
Fején picinyke, kedves női sapka,
Alatta selymes szőke hajfonatja.
Királyi kincset értek fűrtjei!
A keze, lába olyan hercegi,
Hogy a mint néztem szép finom fejét én,
Szeplőt találtam anyja jó erényén.

S kövér öregjének cseppet se hittem,
Oly annyira nem volt meg e kicsinyben!
Ágyamnál ült három nap, négy bus éjjel
És örködött aggódó szenvedélylyel.
Felállt, leült, máskor előre görnyedt,
Kezébe tartva a vén imakönyvet
S imádkozott, gyógyuljon a sebem.
Vagy más miatt? Majd ringva csendesen
Jött, tipegett, mint eltűnő ígézet,
Aranynézésével mosolygva nézett
Megvillogtatva sárga sasszemét,
Hol lopva égett titkos büszkeség.
És most bevallom, hogy reám talált ön,
Megdobbant a szívem, öreg barátnőm,
Mert láttam újra a tekintetet,
A mit reám a kis leány vetett...
Oly ifju, bájos volt ő, esküszöm,
Áttörtem volna érte a tüzön.
Szerelmes voltam, égő, büszke vágyú...
Azonban egy reggel dörgött az ágyú.
Lihegve, sápadtan nyitott be a gazdám:
„A kékkabátosok, most fusson aztán!” -
Még gyöngé, fáradt voltam, amidőn
Történt ez, ámde sürgetett időm.
S mint kürtre felneszel a ló vigyázva.
Fejembe szállt a mánor harci láza;
De hogy kiléptem, talpig feketében
Könnyes szemekkel jött a lány elébem,
Aztán tartotta a kengyelvasam.
Én mint lovag meghajtottam magam
S a homlokát megcsókoltam szerényen,
A lányka hátrált, azt érezve: szégyen.
Lányos szemével villámos tüzet szór:
„Uram”, kiált és visszadöbben ekkor.
Csalatkoztam bizony, e szende nő
Arisztokrata volt s előkelő.
S fizettem volna akkor bármi árt,
Ha nem sértem meg e főúri lányt,
Ki bújni jött csupán e pórctaládhoz,
Mig apjával küzdött a kékkabátos.
S mi furcsán engeszteltem ki szívét!
(Igaz, fejembe zúgott ezidétt
A Don Quichotte s több más kalandregény.)
Leszálltam és letérdepeltem én
A lány elé, ily szókra nyitva számat:
„Kegyes kisasszonyom ezer bocsánat,
E csókot - s hinni kell igaz szavamba -
Nem egy kalandos kéjenc ajka adta,
Hanem, ha úgy tetszik - a vőlegénye.
Majd visszatérek egykor s itt fogom

Keresni e szerelmi zálogom.”
„Legyen”, kiált a lány s örül szegényke.
És felsegél, kezével csókokat dob.
„Menjen, most megbocsátom a kalandot,
De hitvesem, remélem, visszajön.”
Én mentem.

A márkiné (szomorúan):
És sosem tért vissza ön?

A gróf:
Én istenem! Nem. Hogy miért, miért nem?
Igy gondolkoztam: Ő lángolna értem,
Kit alig láttam egy pár röpké percig?
S kétkedtem, hogy nekem a lányka tetszik.
Aztán soká haboztam. Hátha késő?
Tán rátalálok a leányra és ő
Családi körben ül, mint jó anya.
És egy bolond szeles, hamar szava
Kétségtelen már átszállt a fülén
S ma távol emlékképen él üdén,
Mint édes ábránd, illattestes álom,
S vaj ott lakik-e s ha nem, hol találom?
Nem csalt-e meg a lány? Nem jobb-e, szebb-e
Megőrizni emlékit a szivembe.
Inkább úgy látni, hogy lelkembe festem
S nem visszamenni egy hűs, lomha esten
S kiábrándulást lelteni legfőlebb.
Éljen szivembe a szent bűvölet,
Mint bús öröm, mitől sajog a lelkünk,
Mint kósza üdv, mely súrolt s csendben eltűnt.

A márkiné (zokogó hangon):
De hátha várta a szegény leányka?
Az isten tudja! S nem ment vissza, látja.

A gróf:
Ön azt hiszi bűn nyomja a szivem?

A márkiné:
Emlékezik, mit mondott: „Azt hiszem,
Hogy kétfelé vágott gyümölcs a férfi
Megy a világba, százszor megkisérti,
Hogy megtalálja a másik felét.
A véletlen vezérli s félve lép,
Vakon szalad, nem tudja, hol a párja
S csak ritka, a ki párját megtalálja.
Ha ráakad... szereti esztelen.
S most azt hiszem, ön a másik felem,
A kit kerestem teljes életemben,
S sosem találtam meg, sosem szerettem!
Ma kósza útjaink egymásba nyulnak,

Egy sors bogozza fáradott utunkat.”
Igen, de későn édes gróf uram.

A gróf:
Sir márkiné? Az égre...

A márkiné:
Csakugyan,
Ismertem e leányt, kiről beszélt
És meghatott regénye, csak ezért
Könnyeztem érte.

A gróf:
Ön volt a leány,
Ki szóba volt.

A márkiné:
Jól emlékszik reám.
A márkiné (egy pillanatnyi csend után.)

(A gróf térdre hull és kezét csókol neki. -
Nagyon meg van hatva.)

Elég, elég. Elmult a rózsakor
Erünkbe nem a vágyak láza forr,
Ha látna más, nevetne jól ezen,
Keljen fel, a regénk bevégezem.
Lelkemmél a multakba szálllok át
És átadom szerelmi zálogát,
Már nem vagyok kis lányka, már merem.

(Homlokon csókolja. Azután szomorú mosolylyal mondja.)

Szegény, szegény csókunk, de tüztelen.

-&-